

Program wychowawczy

obowiązujący

W

Zespole Szkół Mistrzostwa Sportowego
Nr 2 w Poznaniu

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 15 lutego 1999 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego Dz. U. Nr 14 z 1999 r. poz. 120 dla sześciolletniej szkoły podstawowej

***“Edukacja szkolna polega na harmonijnej realizacji przez nauczycieli zadań
w zakresie nauczania, kształcenia umiejętności i wychowania.”***

WSTĘP	3
I. WARTOŚCI PREFEROWANE WE WSZELKICH DZIAŁANIACH WYCHOWAWCZYCH.....	3
II. GŁÓWNE CELE WYCHOWAWCZE.....	4
III. WARTOŚCI ETYCZNO – MORALNE WYCHOWAWCÓW.....	4
IV. ZASADY PRACY WYCHOWAWCÓW KLAS.....	5
V. ZASADY WSPÓŁPRACY NAUCZYCIELI Z RODZICAMI.....	5
VI. OCZEKIWANE CECHY ABSOLWENTÓW PO PSZCZEGÓLNYCH ETAPACH KSZTAŁCENIA.....	6
VII. DZIAŁANIA OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE	8
1. DZIAŁANIA WYCHOWAWCZE PODCZAS LEKCJI , ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH I ŚWIETLIC	8
2. DZIAŁANIA NA RZECZ WYCHOWANIA W SPOŁECZEŃSTWIE	12
3. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU POPRAWĘ ZDROWIA FIZYCZNEGO I PSYCHICZNEGO UCZNIÓW I PRACOWNIKÓW	14
4. DZIAŁANIA NA RZECZ OBRĘDOWOŚCI I SAMORZĄDNOŚCI SZKOLNEJ	15
5. DZIAŁANIA PEDAGOGICZNO - PSYCHOLOGICZNE ORAZ PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ	16
6. DOSKONALENIE ZAWODOWE NAUCZYCIELI DO PRACY W REFORMUJĄCEJ SIĘ SZKOLE	18
7. DZIAŁANIA WYCHOWAWCZE UKIERUNKOWANE NA UCZNIÓW NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE I ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM.	23
VIII. ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO SZKOŁY	28
ORGANIZACJA ŚCIEŻEK MIĘDZYPRZEDMIOTOWYCH	28
EDUKACJA PROZDROWOTNA.....	28
EDUKACJA EKOLOGICZNA	34
EDUKACJA CZYTELNICZA I MEDIALNA.....	36
WYCHOWANIE DO ŻYCIA W SPOŁECZEŃSTWIE	39
1. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE	39
2. EDUKACJA REGIONALNA - DZIEDZICTWO KULTUROWE W REGIONIE.....	40
PROPOZYCJE TRAS I TEMATYKI WYCIECZEK SZKOLNYCH	26
3. WYCHOWANIE PATRIOTYCZNE I OBYWATELSKIE.....	43
<i>PROPOZYCJA PROGRAMU „ EUROPA W SZKOLE ”</i>	46

WSTĘP

Wychowanie w Naszej szkole ma równoznaczną i równoważną rolę z nauczaniem, a właściwie oba pola winny tworzyć spójną całość, dając dziecku jednolity system norm i wartości.

Oczywiście nie może być tak, że nauczyciel zastąpi rodziców lub opiekunów, którzy winni być jego pierwszoplanowymi wychowawcami, natomiast rolą wychowawców jest wspomaganie rodziny w obszarach w których szkoła może kształtować określone nawyki. Zdać musimy sobie sprawę również z tego, że u dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo niejednokrotnie będzie musiał zastąpić rodziców .

Dlatego chcąc ujednoczyć działanie wychowawcze Naszej szkoły, założeniem wstępnym jest, aby każdy członek społeczności szkolnej przyjął zasady i wartości, będące podstawą obowiązującą w szkole . Najbardziej optymalnym będzie model, kiedy wychowawcy i rodzice będą preferowali te same lub podobne zasady i wartości.

I. Wartości preferowane we wszelkich działaniach wychowawczych

Działania wychowawcze w naszej szkole skierowane będą na poznawanie prawdy o świecie, aby uczniowie mogli ten świat przetwarzać dla dobra własnego i ogólnego. Chodzi o inspirowanie twórczej refleksji dzieci nad realiami rzeczywistości, aby sami mogli szukać odpowiedzi na podstawowe pytania:

jak żyć, jak postępować; co jest dobre, a co złe?

Znalezienie trafnej odpowiedzi zależne jest od poznania pełnej prawdy o człowieku jako osobie. Dlatego zakładamy przyjęcie się, w świetle prawdy, ludzkiej naturze i szukanie w niej wskazań do wychowania i samowychowania.

Zakładamy, że działania wychowawcze przygotować mają dzieci do nadchodzącego niełatwego okresu życia **młodości**. Mają pomóc uczniowi w stawianiu się coraz bardziej sobą i osiąganiu całej pełni tej dojrzałości, którą umożliwia mu sama jego natura; w poznawaniu i rozwijaniu swoich możliwości

(potencjalnych mocy rozwojowych) i talentów. Ważne jest zdobywanie sprawności nie tylko intelektualnych, ale również moralnych, aby osiągając coraz większą wolność wewnętrzną, młody człowiek dorastał do samodzielnych odkryć, wyborów, planów, przewidywań, do swoich własnych decyzji oraz mógł odpowiedzialnie brać własny i nie tylko własny los w swoje ręce i w sposób dojrzały odnosić się do innych. W wychowaniu bowiem brak podstawy filozoficznej oraz irracjonalne, często magiczne podejście do życia są przyczynami niezrozumienia siebie i świata, zatrzymania w rozwoju, a nawet staczenia się ku przestępczości i wandalizmowi.

Z tego wypływa elementarny nakaz etyczny odnoszący się do wszelkiej władzy wychowawczej i mówiący, że decyzje zawsze muszą być podejmowane w najlepiej pojętym interesie dziecka.

Również w wieku szkolnym, kiedy dzieci stopniowo coraz lepiej rozumieją, co powinny robić, długo jeszcze nie nadąża za tym ich zdolność do samodyscypliny. Nakłada to na rodziców, wychowawców szczególnego rodzaju obowiązek moralny, aby wbrew własnej wygodzie, wbrew zmęczeniu, czasem wbrew temu, co chce dziecko, zawsze podejmowali decyzje zgodne z jego interesem. A więc, aby nie rezygnowali ze stawiania słusznych wymagań, nie ustępowali przed żądaniem, jeżeli miałyby to przynieść szkodę, nie pozwalali na nieodpowiednie zabawy, nadmierne rozluźnienie obyczajowe itd. Pamiętać należy, że każde działanie pedagogiczne ma prowadzić do tego, aby w swoim czasie dziecko osiągnęło dorosłość, a zatem z natury rzeczy działanie to ma być wychowaniem do **samodzielności**. Samodzielność jako cecha człowieka występuje zawsze łącznie z drugą cechą - **odpowiedzialnością**. Samodzielność i odpowiedzialność stanowią w człowieku jedną całość, bo samodzielność jest to zdolność do podejmowania działań w sposób odpowiedzialny, to znaczy w ramach posiadanych uprawnień oraz z uwzględnieniem przyszłych skutków tych działań. Samodzielność bez odpowiedzialności jest to samowola, natomiast brak samodzielności w działaniu jest świadomą lub nieświadomą ucieczką od odpowiedzialności.

Dlatego drugim założeniem wszelkich działań wobec uczniów jest wychowanie do samodzielności i odpowiedzialności.

Patrząc z tej perspektywy, całe wychowanie można i powinno się pojmować jako **przygotowanie i wprowadzenie do samowychowania**. Dopóki dziecko jest małe, inicjatywa wychowawcza należy do dorosłych. Jednakże w miarę, jak dojrzeje, w coraz mniejszym stopniu ukierunkowanie wychowawcze powinno wychodzić od nas, a w coraz większym stopniu od samego dziecka. W miejsce wychowania ma więc w sposób naturalny stopniowo wchodzić samowychowanie. Jeżeli tak się nie dzieje, to osoba pozbawiona w pewnym momencie opieki wychowawczej nie będzie wiedziała, że trzeba przestawić się na samokierowanie własnym rozwojem, nie będzie też potrafiła tego dokonać. Najczęściej skutkiem takiej sytuacji bywa pewne zagubienie i cofnięcie się w rozwoju, które nie w każdym przypadku jest zjawiskiem przejściowym. Dlatego niezmiernie ważne jest, aby równoległe z **poszerzaniem zakresu samodzielności uświadamiać dziecku jego odpowiedzialność za własny rozwój i zachęcać do samowychowania**. Dorosli muszą także służyć dziecku w tym zakresie swoją radą, pomocą i przyjaźnią.

Każdy człowiek jest częścią społeczeństwa (narodu) i poza nim nie może istnieć, dlatego w założeniach wychowawczych można pominąć problemu **przystosowania społecznego**. Przez przystosowanie społeczne należy rozumieć zdolność do współżycia i współdziałania z ludźmi w ramach ról społecznych, które człowiek pełni. Chodzi tu o zdolność do życia wśród innych tak, żeby to nie kolidowało z wyznawaną hierarchią wartości.

We wszelkich działaniach wychowawczych zakładamy dominację **pedagogiki personalistycznej**, której podstawową wartością i warunkiem jest pomaganie dziecku, by uczył się prawdy o sobie i świecie, by w oparciu o doświadczenie własne oraz o obserwację życia innych ludzi coraz dokładniej rozróżniał to, co mu służy i co go rozwija od tego, co mu zagraża, co ogranicza jego rozwój, co niszczy jego wolność i jego więzi. By, dysponując inteligencją i umiejętnością myślenia, nie

stosował metody prób i błędów w odniesieniu do samego siebie i do własnego postępowanie. By nie robił eksperymentów na własnym organizmie i nie powtarzał takich zachowań innych ludzi, które doprowadziły do bolesnych konsekwencji.

Aby kontynuować dobre tradycje Naszej szkoły, zachowując jej dotychczasowy obraz powinniśmy dążyć abyśmy byli postrzegani i odbierani jako instytucja dobra, przyjazna i życzliwa uczniom, zapewniająca im wszechstronny rozwój, który wyraża się w następujących działaniach wychowawczych i edukacyjnych :

- promujemy chrześcijański system wartości z poszanowaniem odrębności wyznaniowej w duchu ekumenizmu i tolerancji
- dajemy szansę każdemu uczniowi, by wykazał się tym, co lubi i robi najlepiej
- podmiotowo traktujemy ucznia
- dopasowujemy wymagania programowe do możliwości ucznia
- zapewniamy dobrze i ciekawie prowadzone zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne
- w pracy swojej kierujemy się sercem, często pomagamy uczniom "trudnym" na nowo w stawianiu się sobą
- pomagamy każdemu uczniowi w kształtowaniu jego osobowości
- zachęcamy i włączamy rodziców oraz całą społeczność szkolną do działań na rzecz rozwoju życia kulturalnego w szkole i środowisku,
- propagujemy w szkole partnerstwo między uczniami, pracownikami , rodzicami, nauczycielami i społecznością lokalną z zachowaniem dyscypliny
- inspirujemy nauczycieli i uczniów do działań twórczych oraz własnego rozwoju
- pomagamy duchowo i materialnie dzieciom i rodzinom najuboższym oraz zaniedbanym
- twierdzimy, że wychowanie i kształcenie jest procesem ciągłym i trwa całe życie
- uważamy też, że jesteśmy wspólnotą wzajemnie się wychowującą.

II. Główne cele wychowawcze

Konkretyzując wszelkie działania wychowawcze proponowane w Naszej szkole mają na celu wyposażenie dzieci w odpowiedni system norm , wartości i umiejętności z których jeśli będzie chciał może skorzystać w wieku młodzieżowym lub dojrzałym. Mając na myśli system, mówimy o następujących sferach :

- *Pomoc w uzyskaniu orientacji etnicznej i hierarchii wartości :*

- *Pomoc dzieciom w szukaniu swojego miejsca (edukacja społeczna) :*

- a) w rodzinie – poprzez pokazywanie pozytywnych wzorców rodziny i budowanie właściwych relacji między członkami rodziny;
- b) w grupie koleżeńskej – inspirowanie i pokazywanie dzieciom jak należy kształtować właściwe postawy wobec grupy. Umiejętność radzenia sobie z presją grupy rówieśniczej i dokonywania wyborów moralnych.
- c) w życiu społecznym – uczenie odpowiedzialności za najbliższe otoczenie, region, kraj. Pokazanie właściwych wzorców, postaw obywatelskich i umiejętności korzystania z prawideł demokracji. Poszanowanie norm społecznych .

- *Pomoc we właściwym kształtowaniu środowiska życia czyli szeroko rozumiana „ekologia człowieka” ,*

- a) sferę rozwoju fizycznego i sprawności ;
- b) zasady właściwego odżywiania ;
- c) zagadnienia bezpieczeństwa i postępowania w razie wystąpienia zagrożeń ;
- d) edukacja prorodzinna ;

III. Wartości etyczno – moralne wychowawców

Określając sferę wychowawczą szkoły nie sposób przecenić w całym procesie roli wychowawcy. **Jednak przyjmujemy jedną i podstawową prawdę, że wychowawcą w szkole jest każdy**, kto w danej chwili na jej terenie przebywa, dotyczy to nauczycieli, pracowników administracyjnych, ale również rodziców gdyż ich zachowanie też jest wzorem .

Wracając natomiast do roli wychowawców, pragniemy w Naszym programie zawrzeć podstawowe cechy moralno – etyczne, którymi winien cechować się każdy nauczyciel mający stały kontakt i wpływ na wychowanków :

WYCHOWAWCA, TO CZŁOWIEK ROZUMIEJĄCY ISTOTĘ WOLNOŚCI I WYCHOWUJĄCY DO NIEJ, czyli:

- konsekwentny wobec własnych i innych powinności i obowiązków. Wierny zasadom i własnemu słowu danemu wychowankom. Chcący ponosić odpowiedzialność za swoje czyny;
- szukający zgodności swojego postępowania z etyką nauczycielską.;
- w trudnych wyborach i decyzjach otwarty na dialog, dyskusję, radę .

WYCHOWAWCA TO CZŁOWIEK:

- równoważący prawa i przywileje z obowiązkami i wymaganiami, a nawet karami wobec - wychowanków.
- wciąż pogłębiający znajomość wychowanków, aby zrozumienie ich pomagało w wyrozumiałości wobec nich, a ta z kolei prowadziła do prawdziwego porozumienia z nimi ;
- pozostawiający pewną przestrzeń swobody dla przyjaźni wychowanków, dla ich wyborów i decyzji, a nawet do odejścia, gdy obecność wychowawcy nie jest już niezbędna.;
- odgadujący i pomagający odgadnąć indywidualne powołanie wychowanka i współrozwijający je razem z nim w dyskretnym towarzyszeniu;

- kształtujący u wychowanka chęć samowychowania, troski i odpowiedzialności za innych, zwłaszcza młodszych i słabszych; :

Zasady powyższe mają przypominać wychowawcom o sensie ich nauczycielskiego posłannictwa, a po drugie właściwa postawa moralno – etyczna nauczycieli pozwoli zapewne, na przywrócenie właściwego szacunku i godności Naszej pracy .

IV. Zasady pracy wychowawców klas - godziny do dyspozycji wychowawcy

Zgodnie z założeniem, w planie lekcji każdej klasy, powyżej etapu wczesnoszkolnego, przydziela się jedną godzinę tygodniowo do dyspozycji wychowawcy. Lecz jeżeli wprowadzamy dodatkowe zajęcia z wychowawcą klasy, to po to aby odciążać wychowawcę od działań czysto administracyjnych i dać możliwość wykorzystania lekcji z wychowawcą na prowadzenie założonej w programie szkoły pracy wychowawczej. Zakładamy że podstawowym celem tych zajęć jest:

- integrowanie zespołu klasowego, m.in. poprzez rozwój form propagowanej w szkole samorządności oraz rozwiązywanie bieżących problemów,
- intelektualny rozwój uczniów poprzez wzbogacanie ich wiedzy z różnych dziedzin życia oraz inspirowanie do podejmowania zadań mających na celu poznawanie zjawisk, procesów i problemów,
- modelowanie osobowości ucznia poprzez kształtowanie właściwych postaw wobec siebie i innych oraz umiejętność analizowania różnorodnych zachowań z uwzględnieniem ich warunków,
- przygotowanie uczniów do życia w świecie dorosłych poprzez ukazywanie różnorodnych aspektów życia społecznego (wraz z jego zagrożeniami) oraz kształcenie umiejętności określania i realizowania zobowiązań wobec społeczności, której jest się członkiem.

Sposób realizacji tak sformułowanych celów winien być wynikiem otwartości Naszej szkoły na problemy środowiska (miasto, województwo) i kraju, jeśli znajdują obecnie odbicie w życiu szkoły i w sposób szczególnie rzutują na postawy uczniów.

Oczywistym jest, że zaproponowane w „Pakiecie wychowawcy” tematy lekcji wychowawczych, nie każdy wychowawca będzie w stanie samodzielnie przeprowadzić, dlatego niejednokrotnie będzie potrzebna pomoc „specjalistów”, lecz zaplanowanie tego kiedy, kto i na jaki temat będzie prowadził zajęcia jest obowiązkiem wychowawcy i tylko on będzie odpowiadał za ich realizację .

V. Zasady współpracy nauczycieli z rodzicami

Podstawowymi celami współpracy „szkoły” i rodziców, jest stworzenie spójnego, harmonijnego systemu wychowawczego, zaspokajającego wszelkie potrzeby związane z kształtowaniem osobowości dzieci, a wynikających z praw i obowiązków rodziców.

W celu wprowadzenia właściwych relacji osobowych, zakładamy iż kontakty cechować będą się następującymi zasadami, obowiązujące zarówno rodziców jak i nauczycieli :

- ▶ Poszanowanie godności obu stron ;
- ▶ Odrzucenie emocji i uprzedzeń ;
- ▶ Otwartość i szczerść ;
- ▶ Wszelkie działania nakierowane będą na rozwiązanie problemu, a nie ocenianie ludzi ;
- ▶ Staramy komunikować się na tyle wcześniej, zanim sprawa zamieni się w problem ;

Głównymi celami współpracy rodziców i nauczycieli jest :

1. Wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny, realizowane będzie poprzez :
 - a) stworzenie jak najszerszej oferty spotkań dla rodziców na tematy wychowawcze wynikające z wyzwań cywilizacyjnych (WSZECHNICA RODZICÓW);
 - b) stworzenie systemu pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów i rodziców w celu eliminowania nieprawidłowości ;
2. Zapewnienie współdecydowania rodziców o pracy szkoły, realizowane poprzez :
 - a) bieżące i systematyczne informowanie rodziców o pracy wychowawczej szkoły i konsultowanie z nimi wszelkich działań;
 - b) tworzenie klasowych Rad Rodziców ;
 - c) tworzenie Rady Szkoły ;
3. Włączenie rodziców do pracy na rzecz szkoły, poprzez umożliwienie współorganizacji przez rodziców zajęć wychowawczych i opiekuńczych ;
4. Bieżące i systematyczne informowanie rodziców o zachowaniu dziecka oraz o jego postępach w nauce i zdobytych umiejętnościach poprzez :
 - a) systematyczna prezentacja na zewnątrz osiągnięć uczniów (wystawy, pokazy, heppeningi, przedstawienia itp.);
 - b) konsultacje w formie dyżurów nauczycielskich, ale w formie indywidualnej ;
 - c) zebrania z rodzicami, ale w formie spotkań towarzyskich ;
 - d) wywiadówki, podsumowujące pracę klasy w semestrze ;

W celu właściwego zorganizowania współpracy, w szkole stworzony zostanie pokój do konsultacji indywidualnych oraz kawiarenka na towarzyskie spotkania z rodzicami .

VI. Oczekiwane cechy absolwentów poszczególnych etapów kształcenia.

Na każdym etapie, ale według skali rosnących oczekiwań, zostały scharakteryzowane te same, cechy absolwenta. Są to: ciekawość świata, otwartość, odpowiedzialność, rozważa, prawość. Na etapie drugim i trzecim, zostały one wzbogacone dodatkowymi, pokrewnymi cechami, takimi jak: krytycyzm, tolerancja, punktualność, samodzielność, rzetelność.

A. Absolwent nauczania zintegrowanego, na miarę swego wieku, jest:

1. Odpowiedzialny, obowiązkowy, solidny, co oznacza, że:

- poznaje prawa i stara się podejmować obowiązki wynikające z roli ucznia w szkole i dziecka w rodzinie,
- uczy się podejmowania odpowiedzialności za postępowanie własne i swój udział w pracach grupy,
- stara się zrozumieć motywy zachowań rówieśników i hamować reagowanie na nie tylko emocjami,
- dba o swój wygląd, higienę osobistą, wie jak unikać zagrożeń,
- chętnie włącza się w życie klasy i szkoły.

2. Samodzielny, zaradny, otwarty, co oznacza, że:

- przejawia własną aktywność w podejmowaniu różnych zadań na terenie szkoły i domu rodzinnego,
- często pyta starszych, starając się zaspokoić własną ciekawość,
- stara się planować swoje działania.

3. Uczciwy, prawy, prawdomówny, co oznacza, że:

- poznaje normy zachowań obowiązujące w otoczeniu szkolnym i domowym, a zwłaszcza znaczenie szczerości i prawdomówności,
- rozumie, że nie wolno realizować własnych potrzeb kosztem cudzych praw i interesów,
- szanuje własność swoją i cudzą.

4. Kulturalny, taktowny, szanujący innych, co oznacza, że:

- zna podstawowe zasady kulturalnego zachowania obowiązujące w życiu codziennym i stosuje je,
- uczy się szacunku dla symboli narodowych i religijnych i rozumie, że są one ważne dla bliskich mu grup ludzi,
- uczy się szacunku dla innych ludzi, również odmiennych pod różnymi względami (np. niepełnosprawnych) i stara się nie urazić ich swym zachowaniem,
- nie używa słów obraźliwych i wulgarnych.

5. Krytyczny wobec siebie i innych, co oznacza, że:

- umie rozpoznać sytuacje własnego niewłaściwego zachowania i skorygować je,
- nie przechodzi obojętnie wobec cudzych niewłaściwych zachowań i stara się kulturalnie zwracać innym uwagę (np. w przypadku niszczenia mienia czy obiektów przyrody albo znęcania się nad zwierzętami) lub unikać takich kontaktów.

B. Absolwent szkoły podstawowej, na miarę swego wieku, jest:

1. Odpowiedzialny, obowiązkowy, solidny, co oznacza, że:

- zna swoje prawa w szkole i w domu i potrafi się upomnieć o ich przestrzeganie,
- rozumie sens swoich szkolnych i domowych obowiązków i realizuje je, czuje się odpowiedzialny za postępowanie własne i efekty pracy swej grupy,
- posiada własne zdanie o różnych sprawach i jest gotów prezentować je innym, respektując ich prawo do odmienności w tym względzie,
- dba o własny wygląd i higienę osobistą, zna zasady zdrowego trybu życia i stara się ich przestrzegać,
- uczestniczy we wspólnych działaniach podejmowanych na terenie klasy i szkoły.

2. Samodzielny, zaradny, otwarty, co oznacza, że:

- zna różne źródła zaspokajania swych zainteresowań i korzysta z nich,
- ma własne pomysły na rozwiązanie napotykanego problemu i wypróbuje je w swych działaniach,
- wykazuje znaczną konsekwencję w realizacji swych zamierzeń,
- umie racjonalnie bronić swego zdania i nie ulega łatwo wpływom innych.

3. Uczciwy, prawy, prawdomówny, co oznacza, że:

- stara się zasłużyć na zaufanie innych wybierając drogę zachowań szczerych i uczciwych,
- umie przyznać się do zachowania nieuczciwego i gotów jest ponieść jego konsekwencje.

4. Kulturalny, taktowny, szanujący innych, co oznacza, że:

- dobrze zna nawet złożone normy zachowania obowiązujące w jego środowisku szkolnym i domowym i stara się stosować do nich,
- nie eksponuje swej osoby i swego zdania w sposób rażący innych,
- używa języka uprzejmego i oddającego uszanowanie dla innych,

- potrafi właściwie zachować się w różnych sytuacjach pozaszkolnych i pozadomowych (np. kino, teatr, muzeum, wycieczka w terenie czy do innego miasta).

5. Krytyczny wobec siebie i innych, co oznacza, że:

- potrafi zachowanie własne i innych odnieść do systemu wartości obowiązujących w nie tylko w społeczności lokalnej, ale też w naszym kręgu cywilizacyjnym i dostrzec ewentualne rozbieżności,
- z pewnym dystansem podchodzi do zalewu informacji płynących ze świata zewnętrznego, a zwłaszcza ze środków masowego przekazu i poddaje je krytycznej analizie,
- odróżnia fikcję od świata realnego w przekazach medialnych.

C. Absolwent gimnazjum, na miarę swego wieku, jest:

1. Odpowiedzialny, obowiązkowy, solidny, co oznacza, że:

- najczęściej zachowuje się zgodnie z oczekiwaniami Szkoły i domu rodzinnego, a przypadki swego złego zachowania umie poddać krytycznej refleksji i nie powtarza błędów, do których popełnienia potrafi się przyznać,
- przestrzega zasad wymiany opinii z innymi i kultury dyskusji,
- nie budzi zastrzeżeń jego wygląd, higiena osobista i dbałość o zdrowie oraz unikanie zagrożeń związanych z uzależnieniami,
- sprawnie współdziała z innymi na terenie klasy, szkoły i poza nią, realizując wspólne zadania.

2. Samodzielny, zaradny, otwarty, co oznacza, że:

- jest ciekawy świata i korzysta z różnych źródeł wiedzy,
- poszukuje nowych obszarów dla swej aktywności, problemów do rozwiązania, a nawet wyzwań, które pozwoliłyby mu sprawdzić się w oczach własnych,
- potrafi samodzielnie stawiać sobie pewne cele, wymagające pomysłowości i konsekwencji w realizacji,
- umie ocenić sensowność i szanse realizacji własnych i cudzych pomysłów i podjąć właściwą decyzję.

3. Uczciwy, prawy, prawdomówny, co oznacza, że:

- w pełni docenia znaczenie zaufania w kontaktach między ludźmi i stara się na nie zasłużyć,
- rozumie złożoność zasad lojalności wobec różnych osób i grup, z którymi jest związany, a w przypadkach konfliktowych wybiera drogę szczerości i prawdomówności,
- umie trafnie rozróżniać osoby godne i niegodne zaufania.

4. Kulturalny, taktowny, szanujący innych, co oznacza, że:

- cechuje go takt i kultura osobista w stosunku do innych, ze zrozumieniem traktuje różnice wynikające z niejednakowych możliwości, motywacji i odmienności kulturowej ludzi,
- umie stopniować oceny moralne i dokonywać trafnych wyborów w sytuacjach trudnych i niejednoznacznych,
- potrafi słuchać opinii innych i cierpliwie poszukiwać rozwiązań do przyjęcia dla różnych stron,
- potrafi właściwie korzystać z dóbr kultury i wyrażać szacunek dla tradycji i symboli narodowych i religijnych własnych i cudzych.

5. Krytyczny wobec siebie i innych, co oznacza, że:

- ma świadomość istnienia na świecie różnych systemów wartości i respektuje tę różnorodność,
- potrafi odnieść zachowania własne i cudze do znanego mu i szanowanego przezeń systemu wartości naszego kręgu kulturowego,
- nie jest podatny na demagogię i manipulację informacyjną oraz w zakresie postaw i zachowań.

VII. Działania opiekuńcze – wychowawcze prowadzone w szkole

Program wychowawczy i opiekuńczy w Zespole Szkół z Oddziałami Sportowymi jest integralną całością i zawiera się w następujących działach:

I. Działania wychowawcze podczas lekcji, zajęć pozalekcyjnych oraz świetlicowych.

II. Działania na rzecz wychowania w społeczeństwie.

III. Działania mające na celu poprawę zdrowia fizycznego uczniów i pracowników.

IV. Działania na rzecz obrzędowości i samorządności szkolnej.

V. Działalność pedagogiczno - psychologiczna oraz profilaktyka uzależnień.

VI. Doskonalenie zawodowe nauczycieli do pracy w reformującej się szkole.

VII. Działania wychowawcze ukierunkowane na uczniów niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem.

Podstawowymi formami pracy oraz przekazu treści wychowawczych winny być dostosowane do wieku dzieci i odpowiadać ich możliwościom percepcyjnym. Winny one być tak dobrane aby były ciekawe, a przede wszystkim „wciągały” dzieci w problem czyli przewagę stanowią winny metody aktywne.

Dlatego preferować będziemy działania :

- polegające na kontaktach osobistych ;
- rozwiązujących konkretne sytuacje problemowe;
- w formie warsztatów wywołujących sytuacje sztuczne;
- w formie dyskusji problemowych ;
- wykorzystujące zdobyte umiejętności w praktyce ;

Do programu dołączone zostały propozycje tras i tematyka wycieczek szkolnych.

1. DZIAŁANIA WYCHOWAWCZE PODCZAS LEKCJI , ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH I ŚWIETLICOWYCH

L.P.	ZADANIA	TREŚCI	DZIAŁANIA
1.	Integracja środowiska klasowego szkolnego i lokalnego	1. Bliższe poznanie uczniów, wychowawców, rodziców poprzez wspólną pracę i zabawę. 2. Uczenie się wzajemnych relacji interpersonalnych, sprecyzowanie wspólnych celów edukacyjnych - dzieci, rodziców, nauczycieli. 3. Budzenie zainteresowań własną osobowością. 4. Uczenie tolerancji i zrozumienia dla ludzi innych religii, wyznań, przekonań, 5. Rozwijanie w uczniach postaw ciekawości, otwartości, poszanowania swojej i innych kultur. 6. Uwrażliwianie na konieczność niesienia pomocy ludziom potrzebującym.	-Przyjęcie uczniów kl. I w poczet społeczności szkolnej. -Udział dzieci w pracy teatru szkolnego. -Organizowanie dyskotek klasowych, szkolnych i innych imprez kulturalnych np. : Andrzejkki, Mikołajki, -Redagowanie gazetki szkolnej. -Współdziałanie rodziców w wycieczkach, biwakach, wyjazdach do kina, teatru, muzeum itp. -Zebrania rodziców z nauczycielami i uczniami. -Wycieczki - śladami różnych religii. -Wspólne obchody świąt : Wigilia, Wieczór kolęd - tradycje świąt -Ogłoszenie konkursu wykonania “Najpiękniejszy stroik na stół” (w zależności od rodzaju święta). -Dofinansowanie obiadów ubogim dzieciom. -Opłata ubezpieczenia ucznia, biletu do kina, teatru, muzeum. -Zakup książek i przyborów szkolnych. -Dopłata do wycieczek i biwaków dzieciom z ubogich rodzin.

2.	<p>Podnoszenie prestiżu szkoły w oczach uczniów i społeczności lokalnej :</p> <p>a) kultura osobista ucznia</p> <p>b) sposoby spędzania wolnego czasu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dbalność o wygląd i estetykę klas, szkoły i terenu wokół budynku. 2. Dbanie o dobre imię szkoły i samopoczucie całej społeczności szkolnej. 3. Uczucie grzeczności i kultury towarzyskiej 4. Kształtowanie postaw kulturalnego kibica i zawodnika. 5. Umiejętność zachowania się w różnych sytuacjach (w szkole, na ulicy, w gronie rodzinnym, w domu, w teatrze itp.). 6. Uczucie zdrowej rywalizacji, aktywnego wypoczynku, pożytecznego i kulturalnego spędzania wolnego czasu. 7. Wyrabianie w uczniach nawyku ekonomicznego gospodarowania czasem. 	<ul style="list-style-type: none"> -Praca rodziców i nauczycieli na rzecz klasy i szkoły. -Udział rodziców w dekorowaniu i ukwiecaniu szkoły. -Cykliczne sprzątanie terenu wokół szkoły, dosadzanie drzew i krzewów. -Przeprowadzanie ankiet wśród rodziców "Szkoła mojego dziecka" itp. -Udział szkoły i rodziców w rozgrywkach sportowych. -Organizowanie imprez otwartych dla młodzieży szkolnej poprzez Uczniowski Klub Sportowy . -Udział młodzieży w imprezach, przeglądach, konkursach organizowanych przez różne ośrodki kulturalne. -Wyjścia dzieci z różnymi programami w miejsca publiczne np. do Domu Pomocy Społecznej, -Działalność uczniów w kołach zainteresowań . -Prezentacja dorobku różnych form pracy młodzieży SPS 13 w różnych ośrodkach kulturalnych na terenie miasta.
3.	<p>Aktywizowanie uczniów podczas lekcji, łączenie teorii z praktyką.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudzanie w uczniach potrzeby kontaktu z kulturą i sztuką. 2. Uczucie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacyjnych : zbiory biblioteczne, czytelnicze, informatyczne. 3. Poznanie i poszanowanie pracy w różnych zawodach. 4. Kształtowanie w uczniach umiejętności słuchania i mówienia. 5. Kształtowanie w uczniach zamiłowań czytelniczych. 6. Rozbudzanie ciekawości poznawczych w zakresie literatury lub twórczości wybranych autorów. 	<ul style="list-style-type: none"> -Organizowanie lekcji w muzeach, zakładach przemysłowych, na wystawach, w plenerze, w bibliotekach. -Wprowadzenie nauczania informatyki od klas IV. -Organizowanie konkursów poetyckich – wydawanie tomików wierszy uczniów. -Organizowanie spotkań z ludźmi różnych zawodów. -Organizowanie zabaw i gier dramowych. -Uczestnictwo dzieci w spektaklach teatralnych. -Korzystanie z wybranych audycji radiowych i telewizyjnych lub kaset video. -Organizowanie konkursów czytelniczych, wystawek tematycznych oraz inscenizacji z wybranych dzieł literackich. -Współpraca z innymi bibliotekami.
4.	<p>Rozwiązywanie konfliktów i spraw spornych w klasie, w szkole.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podnoszenie umiejętności nawiązywania i utrzymywania poprawnych kontaktów z innymi dziećmi, dorosłymi, z osobami niepełnosprawnymi. 2. Uczucie poprawnych zachowań z zachowaniem norm obowiązujących w społeczeństwie. 3. Współodpowiedzialność rodziców za właściwe postawy uczniów. 	<ul style="list-style-type: none"> -Działania na rzecz potrzebującym pomocy. -Spotkania z pedagogiem i psychologiem. -Organizowanie spotkań z ludźmi niepełnosprawnymi. -Ogłoszenie konkursu "savoir-vivre". -Organizowanie spotkań z rodzicami przy (herbacie). -Wycieczki dzieci do schroniska zwierząt i rezerwatu przyrody. -Organizowanie loterii, zbiórek na cele społeczne. -Warsztaty społeczne <p style="text-align: center;">Każda klasa , na naradach klasowych, wybiera z poniższej propozycji, jedną z form aktywności</p>

		4. Uczenie właściwego stosunku do przyrody i istot w niej żyjących. 5. Uświadomienie uczniom dwustronnej zależności zwierząt i człowieka.	społecznej, lub proponują własny pomysł. Wychowawcy, rodzice i uczniowie przygotowują scenariusz i na miesiąc przed terminem dają do akceptacji komisji wychowawczej. * Zorganizowanie zabawy - imprezy i zaproszenie dzieci "niepełnosprawne"; * Świąteczne zbiórki żywności dla ludzi potrzebujących ; * Przygotowanie występów dla samotnych z Domów Pomocy Społecznej; * Przygotowanie występów dla dzieci ze szpitala; * Przygotowanie występów dla bezdomnych z " Domu Przystani "; * Występy dla samotnych i starszych ludzi z parafii św. Wojciecha i św. Marcina; lub inne propozycje . -Prowadzenie godzin wychowawczych razem z rodzicami.
5.	Resocjalizowanie uczniów "trudnych".	1. Wyrabianie u uczniów umiejętności krytycznego oceniania swoich czynów i zachowań. 2. Rozwijanie poczucia obowiązku, poszanowania godności i praw innych ludzi. 3. Uczenie szacunku dla siebie i innych. 4. Wytwarzanie w dziecku wiary w siebie i poczucia pewności.	-Współpraca z sądem i policją. -Spotkania i praca z uczniami psychologa i pedagoga szkolnego.. -Rozmowy profilaktyczne z rodzicami. -Włączanie uczniów "trudnych" do aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły. -Organizowanie pomocy materialnej. -Angażowanie uczniów do kół zainteresowań np. plastyczne, teatralne, zajęcia sportowe i inne. -Kierowanie uczniów i rodziców do świetlic terapeutycznych.
6.	Podnoszenie wiedzy rodziców na temat zagrożeń społecznych.	Uświadamianie rodzicom o istniejących zagrożeniach młodzieży : przemoc, narkotyki, toksykomania, grupy nieformalne itp.	-Pogadanki i prelekcje na temat zagrożeń dla rodziców i uczniów (oddzielnie). -Spotkania z pedagogiem, kuratorami sądowymi, przedstawicielami policji. -Organizowanie doraźnych spotkań z rodzicami i dzieckiem oraz odpowiednim specjalistą.
7.	Organizowanie pracy opiekuńczo-zdrowotnej w świetlicy szkolnej.	1. Zapewnienie uczniom zorganizowanej opieki wychowawczej i racjonalnego dożywiania . 2. Otoczenie szczególną opieką dzieci z rodzin wielodzietnych i niewydolnych wychowawczo. 3. Podejmowanie działań na rzecz zdrowia. 4. Rozwijanie podstawowych cech motoryki prowadzących do wyrobienia wszechstronnej wydolności fizycznej. 5. Uwrażliwienie dzieci na przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w czasie zajęć. 6. Zapewnienie dzieciom potrzebującym opieki w świetlicy i racjonalnego dożywiania. 7. Wzmacnianie poczucia własnej wartości i zadowolenia z pobytu w świetlicy. 8. Wdrażanie do przestrzegania niezbędnych elementów dyscypliny i umów. 9. Organizowanie spotkań z pracownikami służby zdrowia.	-Nauka praktycznego przechodzenia przez jezdnię, poznanie zasad ruchu pieszego różne rodzaje przejść dla pieszych : zebra, z sygnalizacją świetlną. Zajęcia praktyczne : wykonanie znaków drogowych, makiety ulicy, makiety osiedla, makiety skrzyżowania. -Spotkanie z policjantem nt. "Bezpieczna droga dziecka do szkoły". Oglądanie filmu oświatowego "Zasady ruchu pieszego". Konkurs - "Bezpieczna droga dziecka". -Zabawy na placu zabaw. Bezpieczne korzystanie z urządzeń na placu zabaw, przestrzeganie zasad każdej zabawy. Opieka nad dziećmi mniej sprawnymi. -Otoczenie dzieci zaniedbanych szczególną opieką : rozmowy indywidualne z dziećmi - stworzenie miłego, pogodnego nastroju, poczucia bezpieczeństwa dziecka, jego wartości i godności osobistej. -Pomoc w szukaniu środków pieniężnych na opłacenie obiadów dzieciom z rodzin ubogich. Kierowanie rodziców niezaradnych wychowawczo do odpowiednich instytucji, pomoc w załatwieniu najpilniejszych potrzeb dzieci z tych rodzin. -Organizowanie turniejów gier stolikowych np. warcabowy; konkursów np. ekologiczny. Wdrażanie do przestrzegania zasad każdej gry. Uczenie się przegrywania i wygrywania w praktyce. -Dbanie o własne zdrowie : pogadanka pielęgniarki szkolnej, stomatologa, konkurs plastyczny, zgaduj-zgadula, najciekawszy plakat, wycieczka do przychodni zdrowia, apteki, konkurs "Klubu Wiewiórki". -Organizowanie zajęć tak, by dzieci miały swobodny wybór formy zajęć i tak aby mogły odpocząć gdy są zmęczone np. spacer po lekcjach lub zaktywizować je do pracy gdy są wypoczęte np. konkurs zajęcia

		<p>10.Prawidłowa organizacja zajęć w ciągu dnia i tygodnia.</p> <p>11. Organizacja zajęć na świeżym powietrzu.</p> <p>12.Prowadzenie różnorodnych gier i zabaw ruchowych. Upowszechnienie znajomości zasad ruchu drogowego, przechodzenia przez jezdnię.</p> <p>13.Otoczenie opieką dzieci mniej sprawnych.</p>	<p>żywego słowa, zajęcia muzyczne, ruchowe, plastyczne i techniczne. Sztuka origami i praktyczna nauka różnych technik plastycznych. Własnoręczne zdobienie świetlicy na co dzień i od święta.</p> <p>-Przekazanie wychowankom pomieszczeń z wyposażeniem i zachęcanie do wspólnego gospodarowania świetlicą.</p> <p>-Udział dzieci w planowaniu i organizowaniu imprez i uroczystości.</p> <p>-Organizowanie dyżurów i prac porządkowych w świetlicy, stołówce, szkole, boisku.</p> <p>-Udział dzieci w gromadzeniu materiałów do zajęć i zabaw w świetlicy.</p>
8.	<p>Tworzenie warunków do rozwoju indywidualnych zainteresowań.</p> <p>Przygotowanie do wartościowego spędzania czasu wolnego, wyrabiania nawyku kulturalnej rozrywki, sportu i zabawy.</p>	<p>1. Rozwijanie zainteresowań przyrodniczych</p> <p>a)propagowanie filmów przyrodniczych, literatury i czasopism,</p> <p>b)poznanie tematyki ekologicznej, ochrony przyrody, zagrożeń środowiska,</p> <p>c)zmobilizowanie uczniów do ochrony przyrody w swoim otoczeniu.</p> <p>2. Rozwijanie zainteresowań czytelniczych i teatralnych</p> <p>a)organizowanie zajęć służących rozwijaniu zamiłowania do czytelnictwa.</p> <p>3. Rozwijanie wrażliwości i aktywności twórczej dziecka</p> <p>a)organizowanie zajęć służących wyrabianiu umiejętności spostrzegania, oceniania i przeżywania, rozumienia piękna w przyrodzie, sztuce, literaturze i muzyce.</p> <p>4. Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania się w szkole, sklepie, domu itp.</p>	<p>-Organizowanie konkursów przyrodniczych.</p> <p>-Wycieczki i spacer o różnych porach roku.</p> <p>-Prowadzenie hodowli drobnych zwierząt.</p> <p>-Prowadzenie obserwacji przyrodniczych i kalendarza pogody.</p> <p>-Pogadanki, filmy oświatowe, audycje radiowe i telewizyjne.</p> <p>-Prace wokół szkoły : sprzątanie trawników, sadzenie kwiatów, krzewów i drzew.</p> <p>-Dbanie o księgozbiór w świetlicy.</p> <p>-Organizowanie konkursów czytelniczych.</p> <p>-Przygotowanie inscenizacji utworów literackich.</p> <p>-Przygotowanie atrakcyjnego programu na uroczystości świetlicowe i szkolne.</p> <p>-Organizowanie konkursów plastycznych, wystawek i wernisaży prac.</p> <p>-Wdrażanie do praktycznego stosowania zasad estetyki w życiu codziennym.</p> <p>-Rozwijanie umiejętności sprawnego posługiwania się przyborami, narzędziami i urządzeniami ułatwiającymi życie codzienne.</p> <p>-Turniej "Grzeczność na co dzień".</p>
9	<p>Wspomaganie procesu dydaktycznego szkoły.</p> <p>Wdrażanie do samodzielnej pracy umysłowej. Utrwalanie wiadomości szkolnych.</p>	<p>1. Zapewnienie uczniom warunków do odrabiania lekcji.</p> <p>2. Organizowanie różnorodnych zajęć, gier i zabaw podczas których wiadomości szkolne będą utrwalane i wiązane z życiem.</p> <p>3. Zorganizowanie pomocy koleżeńskiej przy odrabianiu lekcji.</p> <p>4. Aktywizowanie nauczycieli do prowadzenia gier i zabaw dydaktycznych mobilizujących uczniów do pogłębiania wiedzy.</p>	<p>-Pomoc nauczyciela w odrabianiu lekcji.</p> <p>-Zwrócenie szczególnej uwagi na dzieci z rodzi niewydolnych wychowawczo i mających trudności w opanowaniu materiału danej klasy.</p> <p>-Organizowanie turnieju wiedzy np."Jeden z dziesięciu", konkursu ortograficznego, matematycznego, przyrodniczego itp.</p> <p>-Poranki i wieczory filmowe - dyskusja.</p> <p>-Zachęcanie dobrych uczniów do pomocy uczniom słabszym.</p> <p>-Pogłębianie wiadomości i utrwalanie wiedzy przy zabawach i grach dydaktycznych : rebusy, krzyżówki, łamigłówki, gry ortograficzne, skojarzeniowe i wiele innych.</p>

2. DZIAŁANIA NA RZECZ WYCHOWANIA W SPOŁECZEŃSTWIE

L.P.	ZADANIA	TREŚCI	DZIAŁANIA
1.	Wychowanie do życia w rodzinie : a)wychowanie w mojej rodzinie b)za co kocham rodziców c)konflikty rodzinne	1. Rola rodziny w życiu człowieka. 2. Integrowanie wychowawczych działań szkoły i rodziny. 3. Wzmacnianie prawidłowych relacji dziecka z rodziną. 4. Wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego w tym koleżeństwa oraz przyjaźni. 5. Przygotowanie ucznia do dorosłego życia. 6. Wpajanie uczniom odpowiedzialności za pełnione role życiowe. 7. Uświadamianie uczniom złożonych problemów związanych z życiem w rodzinie. 8. Pomoc w zapobieganiu i rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych. 9. Zapoznanie z psychologicznymi, społecznymi i etycznymi problemami życia rodzinnego.	-Uczestnictwo oraz udział uczniów i rodziców w organizowanych przez szkołę uroczystościach i imprezach rozrywkowych wynikających z kalendarza np. jasełka, wspólna wigilia, dzielenie się jajkiem, Dzień Babci itp. -Organizowanie prelekcji dla uczniów i rodziców prowadzonych przez psychologa, pedagoga. -Organizowanie cyklicznych spotkań z rodzicami i uczniami.
2.	Edukacja regionalna, dziedzictwo kulturowe w regionie.	1. Poznawanie najbliższego środowiska i specyfiki swojego regionu. 2. Rozwijanie wartości rodzinnych związanych z wartościami kulturowymi wspólnoty lokalnej. 3. Rozwój postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury regionalnej. 4. Tworzenie obrazu swojego regionu. 5. Budzenie zainteresowań aktualnymi problemami najbliższego otoczenia. 6. Lokalne i regionalne tradycje, święta i obyczaje.	-Poszerzenie wiedzy przez dodatkową lekturę. -Organizowanie wycieczek krajoznawczych do muzeów, skansenów, parków itp. : kl. 0 - III - teren miasta i okolica kl. IV - VI - województwo wielkopolskie i inne kl. Gimnazjalne – Polska i Europa -Organizowanie spotkań z ludźmi zasłużonymi dla miasta i środowiska. -Organizowanie wystaw np. "Poznań moje miasto" i inne. -Organizowanie turnieju wiedzy oraz konkursów o swoim regionie i regionach kraju.

3.	<p>Wychowanie patriotyczne i obywatelskie :</p> <p>a)znaczenie Święta Niepodległości</p> <p>b)znaczenie ... rocznicy Konstytucji 3 Maja</p> <p>c)czym jest honor, uczciwość, prawdomówność</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie szacunku dla własnego państwa, symboli narodowych, religijnych oraz pamiątek historycznych . 2. Kształtowanie więzi z krajem ojczystym i świadomości obywatelskiej. 3. Dostarczanie wiedzy na temat najważniejszych wydarzeń i najwybitniejszych postaci z dziejów regionu, Polski i świata. 4. Rozwijanie szacunku dla dobra wspólnego i postaw prospołecznych. 5. Budzenie dumy ze swojego kraju, jakim jest Polska. 6. Troska o właściwy rozwój naszej Ojczyzny. 7. Tworzenie obrazu własnego społeczeństwa. 8. Umiejętność ukazywania sukcesów i niepowodzeń kraju. 	<ul style="list-style-type: none"> -Organizowanie apeli, wieczornic z okazji świąt państwowych wynikających z kalendarza np. Święto Niepodległości, rocznice Konstytucji 3 Maja itp. -Organizowanie wycieczek do Miejsc Pamięci Narodowej oraz muzeów historycznych. -Zorganizowanie turnieju wiedzy obywatelskiej. -Przeprowadzenie demokratycznych wyborów do samorządów klasowych oraz samorządu szkolnego. -Organizowanie spotkań z członkami samorządu lokalnego oraz z przedstawicielami władz samorządowych , wojewódzkich i parlamentarnych. -Zorganizowanie wystaw plastycznych np. "Najpiękniejsze zakątki kraju". -Udział młodzieży w różnych formach konkursowych (organizowany przez MEN). -Dokumentowanie i zbieranie informacji na temat regionów Polski.
4.	<p>Jak możemy wpłynąć na zmieniający się świat</p> <p>a)uczenie umiejętności słuchania</p> <p>b)uczenie umiejętności rozmawiania</p> <p>c)uczenie umiejętności zawierania kompromisów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie poglądów i postaw wobec bieżących problemów społecznych. 2. Zainteresowanie uczniów zmianami zachodzącymi w świecie ze zwróceniem uwagi na zagrożenia XX wieku (dewastacje środowiska, choroby, przestępczość, uzależnienia itp.) 3. Uświadomienie młodzieży problemu odpowiedzialności za siebie i grupę, za rodzinę i społeczeństwo. 4. Czym jest "dobro", a czym "zło". 5. Zainteresowanie młodzieży problemami świata i wskazanie na ludzi, którzy walczą o pokój, a takżeo poszanowanie praw drugiego człowieka. 6. Kształtowanie w uczniach wizji przyszłości. 	<ul style="list-style-type: none"> -Rozmowy, dyskusje, lekcje otwarte z udziałem rodziców. -Zorganizowanie spotkania "Sto pytań do ...". -Organizowanie projekcji filmów o określonej tematyce. -Systematyczne oglądanie programów TV Edukacyjnych. -Powołanie "Klubu Dyskusyjnego". -Zorganizowanie spotkania z socjologiem na tematy subkultur. -Wykonanie wystawy plastycznej - sylwetki ludzi, którzy otrzymali Pokojową Nagrodę Nobla. -Zorganizowanie spotkania z ludźmi, którzy przeżyli wojnę. -Gromadzenie informacji o ludziach "wielkiego serca" – np. Jan Paweł II, Martin Luter King, Matka Teresa z Kalkuty itp.

3. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU POPRAWĘ ZDROWIA FIZYCZNEGO I PSYCHICZNEGO UCZNIÓW I PRACOWNIKÓW

L.P.	ZADANIA	TREŚCI	DZIAŁANIA
1.	Stwarzanie warunków do kształtowania zachowań sprzyjających zdrowiu i bezpieczeństwu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Higiena ciała, odzieży, obuwia, miejsca pracy i wypoczynku. 2. Bezpieczeństwo na drodze podczas gier i zabaw ruchowych. 3. Zabawy ruchowe i rekreacja, organizacja odrabiania lekcji i czasu wolnego; prawidłowo postaw ciała. 4. Środowisko a zdrowie człowieka. 5. Warunki życia w różnych środowiskach. 	<ul style="list-style-type: none"> -Dopasowanie ławek i krzeseł do wzrostu uczniów. -Udział uczniów z wadami postawy w zajęciach gimnastyki korekcyjnej. -Organizowanie spotkań oraz pogadanek na lekcjach z lekarzem , pielęgniarką i pedagogiem. -Organizacja gier i zabaw promujących zdrowie i bezpieczeństwo np. : turnieje sportowe, spartakiady, zgaduj-zgadule i inne. -Organizowanie zajęć w plenerze. -Organizowanie lekcji i spotkań z policjantem, z inspektorem bhp itp. -Zorganizowanie Tygodnia Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. -Organizowanie dyżurów nauczycieli.
2.	Rozbudzenie zainteresowania ucznia własnym zdrowiem i rozwojem, ułatwianie nabywania podstawowych umiejętności dbania o swoje zdrowie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznawanie własnych słabych i mocnych stron, zalet i wad. 2. Kształtowanie właściwego stosunku do pozytywnych i negatywnych emocji, radzenie sobie w sytuacjach trudnych i umiejętność szukania pomocy; zachowania sprzyjające i zagrażające zdrowiu. 3. Podstawowe zasady i reguły obowiązujące w relacjach międzyludzkich. 4. Problemy i potrzeby kolegów niepełnosprawnych, osób chorych i starszych. 5. Kształtowanie nawyków i przyzwyczajzeń zdrowotnych. 6. Wdrażanie uczniów do aktywnego działania na rzecz zdrowia swojego i innych. 	<ul style="list-style-type: none"> -Przeprowadzanie ankiet np. "Ja w oczach innych" i inne. -Organizowanie spotkań z pracownikami służby zdrowia. -Organizowanie wycieczek do instytucji służących profilaktyce, leczeniu i ochronie zdrowia. -Organizowanie gier i zabaw towarzyskich. -Kontynuowanie współpracy z Sanepidem. -Kontrola wydawanych przez stołówkę szkolną posiłków pod względem zgodności z normami prawidłowego żywienia. -Wprowadzenie zabaw i gier oraz zajęć rekreacyjnych na długich przerwach. -Propagowanie niepalenia papierosów przez uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły. -Kontynuowanie programów zdrowotnych np. "Śnieżnobiałe uśmiech", "Klub wiewiórka" itp. -Korzystanie przez nauczycieli, rodziców i pracowników szkoły z sali gimnastycznej (wspólne gry i zawody sportowo-rekreacyjne). -Prowadzenie gier zespołowych przez UKS 13. -Organizowanie różnorodnych imprez sportowo-rekreacyjnych na sali i boisku szkolnym np. Dzień Sportu Szkolnego.
3.	Poznanie zagrożeń cywilizacyjnych oraz nabycie umiejętności właściwego zachowania się w przypadku kontaktu z przedmiotem niebezpiecznym (toksycznym, łatwopalnym)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona przed zagrożeniami cywilizacyjnymi i naturalnym. 2. Przyczyny i skutki używania środków psychoaktywnych, nadużywania leków i innych nałogów. 3. Umiejętność reagowania na zagrożenia. 4. Eliminowanie hałasu w szkole. 5. Bezpieczne korzystanie z urządzeń technicznych powszechnego użytku. 	<ul style="list-style-type: none"> -Organizowanie spotkań z pracownikami służb specjalnych np. saperem. -Organizowanie wycieczek do Jednostki Wojskowej, Straży Pożarnej, Pogotowia Ratunkowego itp. -Projekcje filmów o kataklizmach i katastrofach cywilizacyjnych. -Zapoznanie dzieci z sygnałami alarmowymi. -Organizowanie w szkole prób ewakuacji. -Zagospodarowanie dzieciom czasu podczas przerw lekcyjnych. -Organizowanie apeli wynikających z kalendarza. -Wykonywanie tematycznych gazetek ściennych.

4. DZIAŁANIA NA RZECZ OBRZĘDOWOŚCI I SAMORZĄDNOŚCI SZKOLNEJ

L.P	ZADANIA	TREŚCI	DZIAŁANIA
1.	23 II - Uroczystości z okazji nadania imienia szkole	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dokumentowanie historii szkoły. 2. Zapoznanie i przybliżanie uczniom oraz rodzicom sylwetki patrona - Jana Klemensa Branickiego. 3. Zachęcanie uczniów do pogłębienia wiedzy o Poznaniu. 4. Nadawanie uroczystej rangi obchodom Święta Szkoły. 	<ul style="list-style-type: none"> -Przygotowanie inscenizacji – Akademia z udziałem kombatantów. -Prowadzenie kroniki szkoły i kronik klasowych. -Organizowanie konkursów, turniejów wiedzy, wystawek plastycznych związanych z Poznaniem. -Organizowanie wycieczek po Poznaniu. -Składanie kwiatów na stokach Cytadeli Poznańskiej oraz kwaterze poległych. -Klasowe uroczystości związane z imieninami uczniów.
2.	Przyjęcie nowych uczniów do szkoły	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie rodziców z programem wychowawczym i edukacyjnym szkoły. 2. Zachęcanie rodziców do współtworzenia wizerunku szkoły i współodpowiedzialności za jej funkcjonowanie. 	<ul style="list-style-type: none"> -Ślubowanie klas I. . -Organizowanie spotkań rodzicom przy herbacie, dyskotek małym uczniom i innych uroczystości.
3.	Krzewienie tradycji literackich w szkole - zainteresowanie ucznia książką	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwrażliwienie dzieci i rodziców na piękno literatury dziecięcej i młodzieżowej. 2. Propagowanie czytelnictwa wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. 	<ul style="list-style-type: none"> -Organizowanie konkursów recytatorskich i pokazów małych form teatralnych, teleturniej i zgaduj-zgaduli. -Organizowanie konkursów czytelniczych i plastycznych, wystaw o poetach i pisarzach. -Powołanie “Klubu Młodego Poety”. -Organizowanie wycieczek do Biblioteki Raczyńskich i innych. -Organizowanie kiermaszy książek dla uczniów, nauczycieli i pracowników.
4.	Propagowanie zdrowego, sportowego stylu życia : a) obrzędowość związana z kalendarzem b) kształtowanie i pielęgnowanie nawyków kulturalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie prawidłowej postawy i zgrabnej sylwetki. 2. Rozwijanie i doskonalenie sprawności ruchowej uczniów. 3. Zagospodarowanie czasu wolnego uczniom. 4. Integracja społeczności szkolnej . 5. Rozwijanie i pogłębianie uczuć patriotycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> -Wprowadzanie zajęć gimnastyki korekcyjnej oraz nauki pływania. -Organizowanie różnorodnych imprez sportowych na terenie szkoły i poza nią. -Organizowanie regularnych wyjazdów na basen. -Organizowanie Dni Otwartych Szkoły w czasie ferii i wakacji. -Organizowanie “Dnia Wiosny”. -Organizowanie Tygodnia Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. -Organizowanie apeli na temat kulturalnego zachowania się. -Ogłoszenie konkursu “Mistrz Kultury” w naszej szkole. -Zorganizowanie Spotkania z człowiekiem o wysokiej kulturze osobistej.
5.	Rozwijanie Działalności Samorządu Szkolnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie samorządności uczniów. 2. Wyrabianie poczucia odpowiedzialności za prawidłowe funkcjonowanie szkoły. 3. Rowijanie inicjatywy uczniowskiej. 4. Poznanie i upowszechnianie praw i obowiązków ucznia. 	<ul style="list-style-type: none"> -Przeprowadzenie kampanii wyborczej i wyborów do Samorządu Uczniowskiego. -Redagowanie gazetek szkolnych. -Przeprowadzanie wywiadów z pracownikami szkoły i przedstawicielami samorządu lokalnego. -Działalność radiowęzła szkolnego. -Współudział uczniów i rodziców w organizowaniu różnych imprez kulturalnych w szkole. -Utworzenie “Galerii Młodego Artysty”.

6.	W organizacji szkoły dopuszczamy organizację następujących imprez i uroczystości:	<p>imprezy klasowe</p> <p>imprezy w grupach wiekowych</p> <p>imprezy ogólnoszkolne</p> <p>rekolekcje szkolne</p> <p>imprezy otwarte</p> <p>imprezy promujące talenty, twórczość, wychowanie estetyczne</p> <p>imprezy sportowe</p>	<p>(np. imieniny klasy imieniny miesiąca, balik klasowy, Dzień Matki, Dzień Babci, Dzień Chłopca, , spotkanie z rodzicami, wieczorek klasowy), organizowane są przez wychowawców klas, przy wydatnym współudziale rodziców, jej termin oraz miejsce organizacji winno być uzgodnione z dyrekcją szkoły najpóźniej na tydzień przed terminem ;</p> <p>(np. konkursy między klasami, zawody sportowe, pasowanie na ucznia, przyjęcie do starszej grupy wiekowej, powitanie wiosny), organizatorami są wyznaczeni nauczyciele i uczniowie, planuje się je w kalendarzu rocznym a ostateczny termin podaje do ogólnej wiadomości min. miesiąc przed ;</p> <p>(np. rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, uroczyste przyjęcie klas pierwszych , akademie 3-Majowa, Sprzątanie „Naszego podwórka”, Rocznica Powstania Wlkp., Dnia Matki Ziemi, Imieniny Miasta, Rocznica Poznańskiego Czerwca, pożegnanie absolwentów), jako okazja do wzmocnienia wspólnoty uczniów i nauczycieli, organizowane w formie tematycznego modułu wychowawczego ;</p> <p>(np. koncert dla rodziców, wystawa dorobku klubów twórczości, Dni Kultury naszego regionu, spektakl dla środowiska, pokaz sportowe, pokaz naszych ulubieńców, festyn „Witamy szkołę na wesoło”, Dzień Patrona Szkoły, Imieniny Naszej Ulicy {Święto Odzyskania Niepodległości}).</p> <p>np. spektakle literacko-muzyczne w wykonaniu uczniów , twórczość plastyczna wieńczona wystawami, twórczość w zakresie wystroju estetycznego użytkowanej przez każdą klasę sali lekcyjnej , okolicznościowe dekoracje (np, wspaniała choinka w okresie Bożego Narodzenia) ,kronika szkolna, kroniki klasowe ,udział w redagowaniu gazety szkolnej , udział w konkursach literackich ,prezentacja twórczości muzyczno – wokalne uczniów</p> <p>(np. turnieje gier zespołowych itp.) organizują nauczyciele wychowania fizycznego</p>
----	---	---	--

5. DZIAŁANIA PEDAGOGICZNO - PSYCHOLOGICZNE ORAZ PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ

L.P.	ZADANIA	TREŚCI	DZIAŁANIA
1.	Wyrównywanie wiedzy uczniów i zaburzeń rozwojowych.	<p>1. Integrowanie działań, aby uczeń stał się podmiotem procesu dydaktyczno-wychowawczego.</p> <p>2. Pomoc uczniom mających trudności w czytaniu i pisaniu (dysleksja).</p> <p>3. Rozwijanie umiejętności uczenia się.</p> <p>4. Budzenie zainteresowań rodziców specyficznymi trudnościami uczniów .</p>	<p>-Dokonywanie analizy pracy dydaktyczno-wychowawczej uczniów.</p> <p>-Kierowanie uczniów na badania do Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.</p> <p>-Zorganizowanie pracy zespołów wyrównawczych i korekcyjno-kompensacyjnych.</p> <p>-Zorganizowanie prelekcji nt. “Specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu”.</p> <p>-Udzielanie porad indywidualnych oraz prelekcje specjalistów dotyczące problemów dojrzałości szkolnej.</p> <p>-Udzielanie porad dotyczących programu rehabilitacji.</p> <p>-Zorganizowanie badań logopedycznych uczniom.</p> <p>-Udzielanie porad uczniom i rodzicom w zakresie technik uczenia się.</p>
2.	Eliminowanie napięć psychicznych spowodowanych niepowodzeniami szkolnymi oraz trudności w kontaktach z	<p>1. Rozwijanie szacunku dla ucznia i jego potrzeb.</p> <p>2. Rozwijanie świadomości u uczniów, aby poszukiwali pomocy w sytuacjach trudnych.</p> <p>3. Uczenie umiejętności radzenia sobie w</p>	<p>-Tworzenie atmosfery życzliwości dla każdego ucznia.</p> <p>-Posługiwanie się oceną jako miarą wiedzy ucznia, a nie jako karą.</p> <p>-Zwiększanie ilości nagród, zmniejszanie kar.</p> <p>-Obniżanie wymagań programowych uczniom na podstawie opinii Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.</p> <p>-Zorganizowanie grup socjoterapeutycznych.</p> <p>-Dostarczanie uczniom wiedzy o sposobach radzenia sobie z negatywnymi emocjami.</p>

	rówieśnikami.	<p>sytuacjach niepowodzeń szkolnych.</p> <p>4. Ćwiczenie prawidłowej reakcji w sytuacjach konfliktów rówieśniczych.</p> <p>5. Kształtowanie umiejętności trafnej samooceny.</p>	<p>-Zorganizowanie zajęć na godzinach wychowawczych o tematyce : “I ciebie może to spotkać, czyli ... jak sobie radzić z agresją w szkole”, “Jak stać się asertywnym”, “Radzenie sobie ze stresem”, “Myślenie pozytywne”, “Integracja grup”.</p> <p>-Prowadzenie indywidualnych porad uczniom oraz ich skutki.</p>
3.	Rozpoznawanie środowiska rodzinnego uczniów i pedagogizacja rodziców	<p>1. Kształtowanie prawidłowych postaw rodziców wobec dzieci.</p> <p>2. Poradnictwo w zakresie pomocy rozwiązywaniu trudności wychowawczych i dydaktycznych.</p>	<p>-Prowadzenie wywiadów środowiskowych.</p> <p>-Ustalanie rodzin zagrożonych alkoholizmem, problemowych, patologicznych, zastępczych.</p> <p>-Kierowanie wniosków do sądu w przypadku zaniedbywania obowiązków rodzicielskich.</p> <p>-Systematyczne kontakty z kuratorami sądowymi.</p> <p>-Organizowanie spotkań z sędzią i kuratorem sądowym.</p> <p>-Kierowanie spraw w zależności od potrzeb do : Poradni Rodzinnej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,</p> <p>-Organizowanie pogadanek dla rodziców dotyczących : “Rozwiązywanie trudności wychowawczych”, “Narkomanii i innych używek”, “Sekty i grupy nieformalne”.</p> <p>-Udział rodziców w zajęciach programu “Elementarz - czyli program 7 kroków”.</p> <p>-Popularyzacja literatury psychologiczno-pedagogicznej.</p>
4.	Zapobieganie samowolnemu opuszczaniu zajęć lekcyjnych	<p>1. Kształtowanie właściwego stosunku do obowiązku szkolnego.</p> <p>2. Rozwijanie poczucia obowiązkowości i punktualności.</p>	<p>-Systematyczna kontrola realizacji obowiązku szkolnego.</p> <p>-Prowadzenie rozmów profilaktyczno - ostrzegawczych z uczniami wagarującymi.</p> <p>-Stosowanie środków zaradczych np. upomnienia do rodziców, wnioski o wszczęcie egzekucji administracyjnej, kierowanie spraw do sądu.</p> <p>-Informowanie nauczycieli o sytuacji rodzinnej ucznia.</p> <p>-Informowanie rodziców o zachowaniu i wynikach ucznia w nauce.</p>
5.	Propagowanie zdrowego stylu życia	<p>1. Problem AIDS i narkomanii wśród młodzieży.</p> <p>2. Przyczyny i skutki palenia papierosów i picia alkoholu.</p> <p>3. Zagrożenia sektami.</p> <p>4. Subkultury młodzieżowe.</p> <p>5. Kształtowanie umiejętności radzenia sobie z presją środowiska rówieśniczego a/uczenia “sztuki odmawiania”</p> <p>6.Kształtowanie postaw alternatywnych wobec zagrożeń współczesnej cywilizacji.</p> <p>7. Rozwijanie umiejętności konstruktywnego spędzania wolnego czasu.</p> <p>8. Budzenie w uczniach świadomości niesienia pomocy potrzebującym.</p>	<p>-Zorganizowanie spotkań z lekarzem.</p> <p>-Prowadzenie zajęć o AIDS i narkomanii w oparciu o filmy .</p> <p>-Udział uczniów w spektaklach dotyczących narkomanii oraz filmach o tematyce młodzieżowej.</p> <p>-Współpraca z przedstawicielami towarzystw i organizacji pozarządowych.</p> <p>-Organizowanie tematycznych konkursów.</p>

6. DOSKONALENIE ZAWODOWE NAUCZYCIELI

L.P.	ZADANIA	TREŚCI	DZIAŁANIA
1.	Podnoszenie i doskonalenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli	<p>1. Umiejętność planowania własnego rozwoju i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.</p> <p>2. Kształtowanie zachowań prozdrowotnych i zrozumienie zasad funkcjonowania poszczególnych członków rodziny.</p> <p>3. Współpraca z rodzicami w zakresie prawidłowych relacji między nimi, a dzieckiem.</p> <p>4. Rola autorytetu w życiu człowieka.</p> <p>5. Kształtowanie hierarchii wartości.</p> <p>6. Zakłócenia i trudności w rozwoju młodego człowieka.</p> <p>7. Możliwość pomocy w pokonywaniu trudności.</p> <p>8. Zapoznanie rodziców i uczniów oraz wszystkich nauczycieli i pracowników szkoły z nowym modelem pracy szkoły.</p> <p>9. Kierowanie własnym rozwojem.</p> <p>10. Podejmowanie wysiłku samowychowawczego.</p> <p>11. Doskonalenie swoich umiejętności pedagogicznych, wychowawczych i kierowniczych.</p> <p>12. Wymiana doświadczenia oraz wiedzy praktycznej z profesjonalistami w danej dziedzinie.</p> <p>13. Zwiększenie efektywności pracy wychowawczej i dydaktycznej szkoły oraz integracja grona pedagogicznego</p>	<p>-Podjęcie szkoleń (studiów podyplomowych) przygotowujących do prowadzenia przedmiotu "Wychowanie do życia w rodzinie".</p> <p>-Udział nauczycieli w kursach i szkoleniach.</p> <p>a)nauczanie zintegrowane</p> <p>b)socjoterapia</p> <p>c/nowe formy pracy żywego słowa</p> <p>-Uczestnictwo i udział nauczycieli w zajęciach dotyczących wprowadzania reformy oświaty.</p> <p>-Opracowanie przez nauczycieli kodeksu etycznego wychowawcy.</p> <p>-Poszerzanie warsztatu pracy wychowawczej nauczycieli poprzez :</p> <p>a)wewnątrzszkolne doskonalenie w ramach Zespołu Wychowawców oraz Zespołu Resocjalizacji.</p> <p>b)udział nauczycieli w konferencjach metodycznych, szkoleniach organizowanych przez WOM</p> <p>-Ubieganie się nauczycieli o stopnie specjalizacji zawodowej.</p> <p>-Udział nauczycieli w spotkaniach, prelekcjach z pracownikami policji, sądu, psychologiem i innymi specjalistami zgodnych z potrzebami codziennej pracy szkoły.</p> <p>-Posiedzenia szkoleniowe Rady Pedagogicznej metodami aktywnymi.</p> <p>-Posiedzenia podsumowujące pracę semestralną i roczną szkoły.</p> <p>-Omawianie i podsumowanie przeprowadzanych konkursów przedmiotowych i olimpiad.</p> <p>-Opracowywanie założeń programowych planu pracy szkoły.</p> <p>-Ustalanie wniosków do przyszłej pracy.</p>

Propozycje tematów lekcji wychowawczych na podstawie programu - „ WZRASTAM W MĄDROŚCI ”

1. Świat, w którym żyjemy z czym spotykamy się w świecie ? To, co jest naprawdę i to, co jest "na niby". Rzeczywistość i fikcja. Widzialne a niewidzialne. Istnienie tego, co realne i niewidzialne. Co od człowieka nie zależy, a co zależy? (Byty, wytwory).
2. Świat a język, którym o świecie mówimy. Ludzie, rzeczy i znaki. Co to są symbole? Porozumiewanie się przez znaki i symbole. Nazwy, pojęcia, definicje. Imiona własne.
3. Bądź sobą ! Blok tematyczny związany z zagadnieniem uzależnień tj. alkoholowych, lekowych i narkotykowych wśród dzieci
4. Wszystko, co jest ma swoją przyczynę. Nie ma skutku bez przyczyny. Przyczyna i skutek a odpowiedzialność. Czy dziecko może być za coś odpowiedzialne?
5. Podstawowe ludzkie wartości: PRAWDA, DOBRO, PIĘKNO, MIŁOŚĆ.
6. Co to znaczy, że jestem człowiekiem? GODNOŚĆ. Geneza godności człowieka. Co niszczy godność człowieka?
7. Wartości ogólnoludzkie a wartości chrześcijańskie.
8. Ważne, ważniejsze, najważniejsze. Hierarchia wartości. . Zagadnienie wyboru. Wybieram to także rezygnuję. Trudność rezygnacji.
9. Porozmawiajmy o uczuciach.
10. O mądrym korzystaniu z telewizji. Wpływ obrazu na rozwój dziecka.
11. Co każdy uczeń wiedzieć powinien o pracy policji.. Blok tematyczny przybliżający uczniom pracę służb policyjnych, ich rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa ludzi, utrzymania ładu i porządku publicznego.
12. W drodze do szkoły. Celem tego bloku jest przekazanie uczniom informacji związanych z umiejętnością bezpiecznego postępowania i zachowania w drodze do i ze szkoły.
13. Wiązania i więzi. Społeczny charakter człowieka płeć a więzi. Symbol serca. Nie jestem sam. Dobrze, że jesteś.
14. Moja bezpieczna szkoła. Blok tematyczny związany z zagrożeniami jakie mogą występować na terenie szkoły i sposobami postępowania w takich przypadkach.
15. Baw się bezpiecznie. Tematyka tego bloku dotyczy zagrożeń na jakie mogą być narażone dzieci w trakcie zabawy ,która może przebiegać w różny sposób i odbywać się w miejscach nie zawsze bezpiecznych do zabawy.
16. Dlaczego w świecie panuje ład? Istnienie praw natury. Cechy wspólne praw natury. Prawo moralne. Prawo moralne prawem naturalnym.
17. Czy warto uważać na lekcji? Jaką wartością dla dziecka jest nauka szkolna?
18. Po co są oceny szkolne? Istotne znaczenie ocen szkolnych.
19. Czyja jest szkoła? O wartości dobra wspólnego.
20. O ład społeczny w klasie i w szkole. Czy dzieciom wszystko wolno? Ograniczenia dziecięcej samowoli. Wyznaczanie granic. Prawa dzieci. Czy dzieci także mogą ustalać swoje prawa? Warunek stanowienia praw. Nasze klasowe prawa. Prawo szkoły regulamin. Uroczysta OBIETNICA przestrzegania tego prawa .
21. O ład na drogach. Co gwarantuje ład na drogach? O ruchu drogowym.
22. Jak zachować się przy stole? Istotne znaczenie spotkań towarzyskich przy stole. Próba samodzielnego opracowania praw dotyczących zachowania przy stole.
23. O sprawiedliwości. Sprawiedliwość a podlizywanie się. Nagrody i kary. Prawo zachowe. Grupy nieformalne. Gromadki podwórkowe.

24. O kim powiemy, że jest mądry? Co to jest etyka? Co to jest moralność? Prawo moralne (powtórzenie).

25. Samoocena rocznego dorobku ucznia i klasy. - Ile urosłem fizycznie i duchowo? - w jakie "mocne strony" się wzbogaciłem? - Co osiągnęliśmy jako klasa? Jakim szczególnym odkryciem, osiągnięciem, chcemy się podzielić z klasą młodszą? Obmyślenie PRZESŁANIA oraz sposobu przekazania go .

Oczywistym jest, że zaproponowane powyżej tematy lekcji wychowawczych, nie każdy wychowawca będzie w stanie samodzielnie przeprowadzić, dlatego niejednokrotnie będzie potrzebna pomoc „specjalistów”, lecz zaplanowanie tego kiedy, kto i na jaki temat będzie prowadził zajęcia jest obowiązkiem wychowawcy i tylko on będzie odpowiadał za ich realizację.

. Propozycje tematów lekcji wychowawczych na podstawie programu - „ WZRASTAM W MĄDROŚCI ”

1. . Realne niewidzialne - czas. . - 0 poszanowaniu własnego i cudzego czasu - punktualność.
2. Na czym polega dzielność? - Narodziny dzielności. - Sprawności moralne - cnoty. Próba cierpliwości i milczenia. Próba opanowania łakomstwa. Próba posłuszeństwa. Próba szczerego radowania się z czyjegoś sukcesu.
3. 0 posłuszeństwie. - Wobec rodziców i nauczycieli. - Wobec kolegów. Uleganie grupie rówieśniczej. Tworzenie się subkultur młodzieżowych. - Czy posłuszeństwo odbiera nam wolność? - Kiedy posłuszeństwo jest stymulatorem rozwoju?
4. Znaczenie autorytetów. -.Kogo słucham ? - Kogo się radzę? Osoby znaczące w moim życiu.
5. Działania przeciw sobie. - Zażywanie trucizn: tytoniu, alkoholu, narkotyków. - Zabawy pirotechniczne. .
6. Moralny obowiązek ochrony zdrowia. - Zdrowie a więzi międzyludzkie. - Żywność ekologiczna.
7. Co to znaczy, że człowiek jest nietykalny? - Kara a przemoc.
8. Każdy człowiek jest inny. (Ćwiczenia).
9. . 0 cierpieniu fizycznym i duchowym. - Wobec osób chorych i mniej sprawnych. - 0 przezywaniu. - Z czego się śmiać? Granice żartu i groteski.
10. Cudza własność jest nietykalna. - Cudza własność a moja własność. - Własność wspólna.
11. 0 mądrym korzystaniu z telewizji i kina. Wpływ obrazu na rozwój dziecka (powt.).
12. Tajemnica dźwięków I. - Wpływ muzyki na człowieka. - Muzyka "mocnego uderzenia".
13. Hałas a ekologia.- Dlaczego cisza jest ważna dla człowieka? - Muzyka a więzy między ludźmi
14. Tajemnica dźwięków II . - Ton i melodia wypowiedzi. - Barwa uczuciowa wypowiedzi. - Język a prawda i dobro.
15. - Język a zaufanie. - Słowa wulgarne i ich wpływ na obraz samego siebie, na poczucie godności własnej i innych. - Rola języka w budowaniu więzy między ludźmi. - Więzy między pokoleniami.
16. Co to jest egoizm?- Egoizm a dzielność. - Przedmiot wyboru: ludzie czy rzeczy? - Egoizm a więzy między ludźmi. - Egoizm zbiorowy a zaburzenia ekologiczne. - Ćwiczenie umiejętności wczuwania się w sytuację i los drugiego człowieka (empatia).
17. 0 bezinteresowności. Wpływ bezinteresowności na więzy międzyludzkie. Na czym polega solidarność?- Solidarność w klasie szkolnej. Solidarność a ściąganie, podpowiadanie, wagiary. (Ćwiczenie odmowy).
18. Po co są oceny szkolne? Istotne znaczenie ocen szkolnych.
19. Przestrzeganie prawa gwarantem ładu. - Cechy wspólne praw naturalnych (powt.). - Prawa stanowione (powt.). - Prawa, wolności i obowiązki klasowe. Regulamin szkolny (powtórzenie). - Ponowienie OBIETNICY przestrzegania prawa (regulaminu).
20. Sprawiedliwość i odpowiedzialność. Sąd klasowy. Wybór sędziów.
21. Kronika życia klasy - załączek gazety klasowej i szkolnej.

22. Spotkanie z dzielnym człowiekiem.
23 Pierwsza Ojczyzna.
24. Z historii polskich związków młodzieżowych. - Harcerstwo. Andrzej Małkowski. - Prawo harcerskie. - Porównanie harcerstwa z innymi związkami lub ruchami młodzieży.
25. Samoocena dorobku ucznia i klasy. - Mój obraz siebie. Moje „mocne strony”. - Obraz klasy. Nasze "mocne strony" , - Co z tego dorobku chcemy przekazać młodszej klasie? Sformułowanie

. Propozycje tematów lekcji wychowawczych na podstawie programu - „ WZRASTAM W MĄDROŚCI ”

DORASTANIE DO WOLNOŚCI
Idole i bożyszczą.
0 postępowaniu etycznym. - 0 powinności moralnej (powt.). - 0 tolerancji: a) Granice tolerancji. b) Tolerancja a pluralizm. c) Tolerancja a dyskryminacja.
Co to znaczy - być wolnym? - wolność a prawda i dobro. - wolność i odpowiedzialność.- 0 wolności sumienia. - Sumienie ekologiczne.
Wolność a niezależność. - wolność a istnienie więzi przyjaźni i braterstwa. - Wolność a "niewola" miłości.- wolność a dobro wspólne, społeczne. - wolność a niszczenie środowiska.
0 wolności słowa. - 0 sztuce rozmowy.
Wolność a przemoc.
Wolność a konieczność pracy. - 0 wartości ludzkiej pracy.- Organizacja nauki i pracy. Model Taylora.
Mechanizm utraty wolności zewnętrznej i wewnętrznej. - Uzależnienia i zniewolenia. Rodzaje.- Wolność a przyjmowanie podarków. - Wolność a pochlebstwa i podlizywanie się.
Podstawowe prawa i wolności człowieka.
Prawo naturalne i stanowione .Prawa człowieka a cywilizacja. - Znaczenie pojęcia "cywilizacja". - Przykłady wielkich cywilizacji.
Kultura - znaczenie pojęcia. Tradycje rodzinne. Tradycje klasowe i szkolne. Tradycje regionalne i narodowe.
Jeszcze raz o muzyce. - Muzyka rock and rolla. - Muzyka a subkultury młodzieżowe. Spuścizna hipisów.
Znaczenie taktu i nietaktu we wzajemnych odniesieniach.
Mosty porozumienia. - Kultura słowa. - Wyraz ciała (powt.). - Umiejętność nawiązywania kontaktów. (Ćwiczenia).
Psyche i soma okresu dojrzewania. - Falowanie nastrojów. - 0 dezintegracji pozytywnej. - Akceptacja samego siebie. - 0 naturze popędu seksualnego u człowieka. Dynamika przeżyć płciowych. - Wolność a przymus ciała i płci. Pożądanie. - Naturalny wdzięk a kokieteria. - Mity seksualne wieku dojrzewania.
Pozytywne nieprzystosowanie do obiegowych merkantylnych i konsumpcyjnych postaw i zachowań. Być sobą: umieć powiedzieć TAK, umieć powiedzieć NIE.
Ćwiczenia - jak wyrażać swoje uczucia i poglądy? - Jak wyrażać uczucia pozytywne? - Jak wyrażać uczucia negatywne?
- 0 przyjmowaniu krytyki i ataków ze strony innych osób. - W sytuacji zakłopotania. - Umiejętność wyrażania własnych opinii i przekonań.
0 pożytku z konfliktów - próba dojrzałości. - Konflikt z rodzicami lub z otoczeniem. Rozwiązywanie konfliktów. - Konflikt z sobą samym. Monolog wewnętrzny.

0 ambicji.

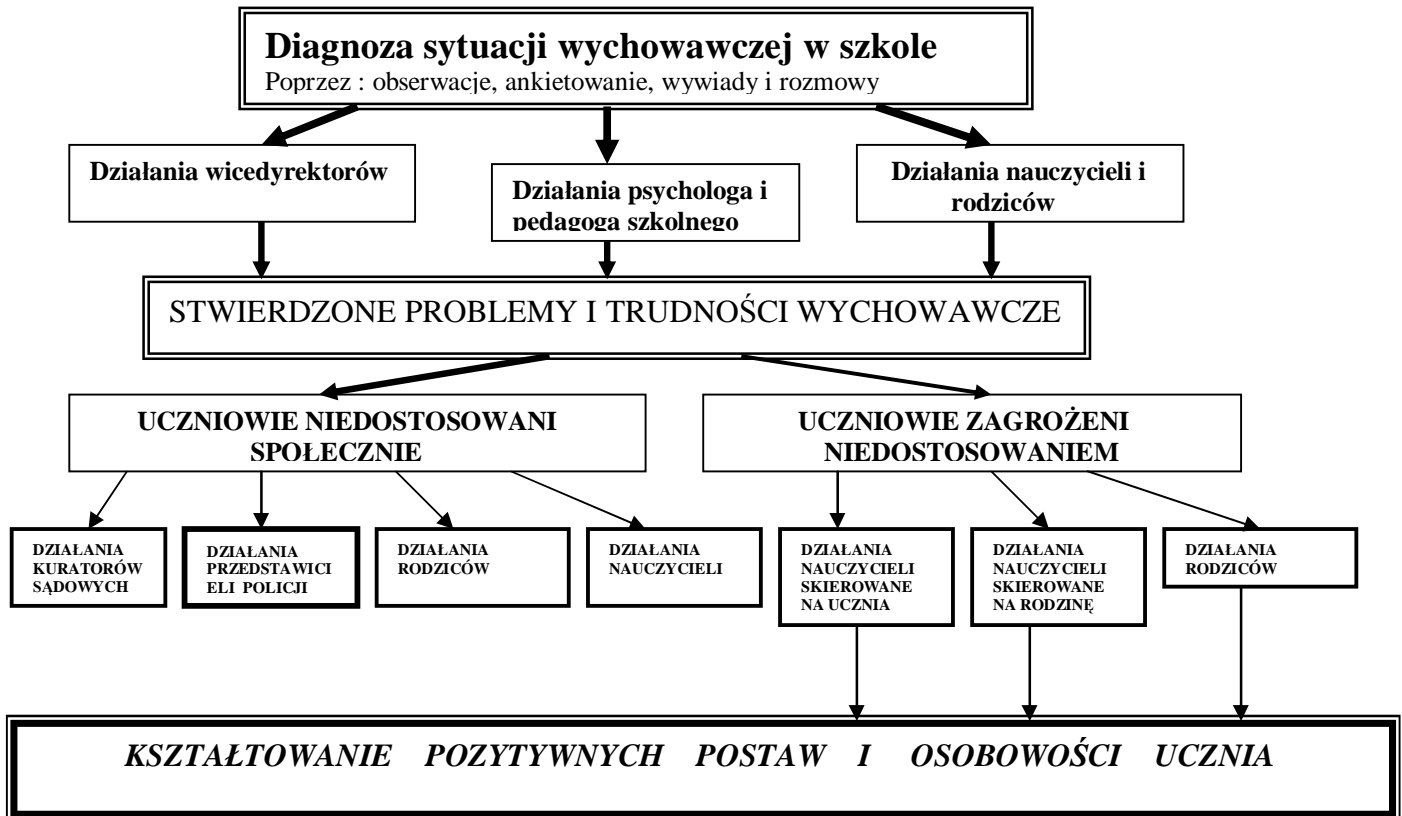
Więź społeczna. - Istota zespołu. - Czy nasza klasa jest zgrana? - Zagadnienie sprawiedliwości. Sąd klasowy - Rada Sędziów.

0 przyjaźni i braterstwie. 0 solidarności (powt.).

Aspekt wychowania do demokracji. - Metoda samorządowa. . - Samorząd klasowy i szkolny. - Wybór samorządu klasowego. Ordynacja wyborcza.

Sport. Etyczny aspekt sportu. - Sport a przyjaźń i braterstwo. - Zdrowa i niezdrowa rywalizacja. - Doping. - Kibice. - Sport niepełnosprawnych.

7. DZIAŁANIA WYCHOWAWCZE UKIERUNKOWANE NA UCZNIÓW NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE I ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM.

Przykłady działań skierowanych na uczniów niedostosowanych społecznie

Oczekiwania od :

KURATORÓW SĄDOWYCH

Dozór kuratora stanowiący swoisty zespół zabiegów reedukacyjnych, orzekany jest przez sądy dla nieletnich w bardzo szerokim zakresie.

Celem działalności kuratora jest osiągnięcie lepszego przystosowania małoletniego i nieletniego czy źle funkcjonującej rodziny lub wreszcie dorosłego przestępcy do wymagań stawianych przez społeczeństwo swym członkom w dziedzinie przestrzegania prawa i prowadzenia społecznie akceptowanego trybu życia.

- udzielanie dzieciom i młodzieży, czy ludziom dorosłym pomocy psychologicznej poprzez wywiady, dozór
- natychmiastowe działanie merytoryczne
- składanie sprawozdań, stawianie wniosków
- zorganizowanie dożywiania, leczenie dzieci itp.
- ocena postaw i zachowań podopiecznego w aspekcie psychologicznym
- zebranie na użytek sądu danych dających możliwie jak najwięcej wiadomości o osobach i ich środowisku
- pełnienie dozoru zapobiegawczego
- dozór nad nieletnim w sprawach karnych
- nadzór w sprawach opiekuńczych
- diagnoza - poznanie każdego podopiecznego i jego środowiska
- doradzanie wychowawcze i psychoterapeutyczne
- profilaktyczna praca wychowawcza w rodzinie
- przekonywanie
- okresowe sprawdzanie i analiza wyników nadzoru
- współpraca kuratora ze szkołą

PRZEDSTAWICIELI POLICJI D/S NIELETNICH

- prowadzenie rozmów ostrzegawczych
- prowadzenie pogadank na temat zagrożenia wśród współczesnej młodzieży
- nadzór nad dyskotekami szkolnymi
- wywiady w środowisku uczniów niedostosowanych wspólnie z pracownikami szkoły
- kierowanie spraw uczniów popełniających czyny karalne do rozpatrzenia przez sąd.

RODZICÓW

- uczestnictwa w posiedzeniach zespołu.

NAUCZYCIELI I WYCHOWAWCÓW

- bieżącego rozpoznawania sytuacji i trudności wychowawczych
- samodzielności w podejmowaniu podstawowych działań wychowawczych
- Działalności profilaktycznej

Przykłady działań skierowanych na uczniów zagrożonych niedostosowaniem

Oczekiwania od :

NAUCZYCIELI I WYCHOWAWCÓW

- przekazania rodzicom informacji na temat praw i obowiązków ucznia
- informacji na temat metod oddziaływania na dziecko
- uświadomienie rodzicom szkodliwości ich nadopiekuńczości wobec dzieci
- prowadzenia ewidencji uczniów zagrożonych niedostosowaniem
- organizowania pomocy materialnej, obiadów, paczek, książek, przyborów szkolnych
- pomocy w formie dopłat za kolonie i obozy dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo
- organizowanie imprez dla rodziców np. : Dzień Matki, Dzień Kobiet, wystaw osiągnięć swoich dzieci.

RODZICÓW

- współpracy z nauczycielami i pracownikami szkoły
- udziału rodziców w zajęciach "Elementarz"
- udziału w prelekcjach dotyczących narkomanii, palenia papierosów, sekt i grup nieformalnych
- współudziału w organizowaniu imprez kulturalnych i rozrywkowych
- udziału rodziców w zajęciach terapeutycznych
- prac rodziców na rzecz szkoły
- uczestnictwa rodziców we wspólnych zajęciach sportowych.

Przykłady działań skierowanych na uczniów zagrożonych niedostosowaniem

Oczekiwania od :

NAUCZYCIELI I WYCHOWAWCÓW

- przekazania rodzicom informacji na temat praw i obowiązków ucznia
- informacji na temat metod oddziaływania na dziecko
- uświadomienia rodzicom szkodliwości ich nadopiekuńczości wobec dzieci
- prowadzenia ewidencji uczniów zagrożonych niedostosowaniem
- organizowania pomocy materialnej, obiadów, paczek, książek, przyborów szkolnych
- pomocy w formie dopłat za kolonie i obozy dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo
- organizowania imprez dla rodziców np. : Dzień Matki. Dzień Kobiet, wystaw, osiągnięć swoich dzieci.

RODZICÓW

- współpracy z nauczycielami i pracownikami szkoły
- udziału rodziców w zajęciach "Elementarz"
- udziału w prelekcjach dotyczących narkomanii, palenia papierosów, sekt i grup nieformalnych
- współudziału w organizowaniu imprez kulturalnych i rozrywkowych
- udziału rodziców w zajęciach terapeutycznych
- prac rodziców na rzecz szkoły
- uczestnictwa rodziców we wspólnych zajęciach sportowych.

Działalność profilaktyczna szkoły.

Mówiąc o profilaktyce społecznej mamy na myśli zapobieganie niepożądanym procesom i zjawiskom, określanym jako przejawy patologii życia społecznego. W tym celu w szkole naszej czynione były następujące kroki, które na pewno eliminują początkowe symptomy zagrożenia niedostosowaniem społecznym:

1. Systematyczne spotkania wychowawców klas z pedagogiem, psychologiem i dyrekcją szkoły.
2. Raz w miesiącu rozmowy indywidualne z dziećmi sprawiającymi kłopoty wychowawcze i rozmowy z ich rodzicami.
3. Udostępnianie wychowawcom kaset video

"Narkomania", "AIDS", "Higiena dla kl. I - III".
"Epitafium dla narkomana"
"Przygnębienia, apatia - jak sobie radzić"
"Dziewczęta - przemiany wieku dojrzewania"
"Chłopcy - przemiany wieku dojrzewania"
"Palenie tytoniu"
"Jak leki i narkotyki wpływają na nasz organizm"
"Marihuana a organizm człowieka"

4. Zorganizowanie spotkania dla Rodziców i Rady Pedagogicznej na temat: "Zjawisko narkomanii - środki uzależniające".

Permanentne działania pedagoga i psychologa szkolnego

- rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze z uczniami, sprawiającymi kłopoty wychowawcze
- częsta kontrola obowiązków szkolnych i wyników nauczania
- rozmowy z rodzicami na temat postępów dzieci w nauce jak i w zachowaniu
- kierowanie uczniów na badania do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
- kierowanie spraw do sądu
- regularne konsultacje z kuratorami sądowymi i policją
- udzielanie pomocy materialnej dzieciom ubogim: obiady, paczki choinkowe, pomoc doraźna
- systematyczne przeprowadzanie badań logopedycznych

Najważniejszą sprawą w naszej działalności wychowawczej jest to, że jest ona oparta na przesłaniu "bądź odpowiedzialny za siebie". Wychowanie więc musi być oparte na twierdzeniu: "odpowiadaj za siebie w każdej sytuacji, bo zawsze jesteś Kimś, a nie czymś". Często powtarzamy dzieciom i młodzieży, że nie są tylko naszymi uczniami, ale przede wszystkim są daną i niepowtarzalną osobą, która musi odpowiadać za siebie i swoje czyny. Wszystkim nam nauczycielom i pedagogom trzeba się uczyć metod takiego obcowania z uczniem, żeby pobudzać jego odpowiedzialność za swoje postępowanie. I nie bać się pytać ucznia:

- czy dobrze wykorzystałeś czas w szkole ?
- jak spędziłeś swoje lata w szkole ?
- czy wykorzystałeś odpowiednio swoją szansę, swoje zdolności, umiejętności i energię?

Należy umieć powiedzieć młodzieży, że musi sama od siebie wymagać, a może wówczas unikniemy wielu niemiłych i niepowtarzalnych sytuacji.

8. PROPOZYCJE TRAS I TEMATYKI WYCIECZEK SZKOLNYCH

TRASA	TEMATYKA WYCIECZKI
Zwiedzanie miasta - szlakiem poznańskich zabytków	<p>Ostrów Tumski – Katedra, podziemia z grobami pierwszych Piastów, Psalteria oraz pozostałe budynki Kurii, kościół NMP, Muzeum Archidiecezjalne</p> <p>Stary Rynek - architektura, położenie, znaczenie dawniej i dziś, kamieniczki wokół rynku.</p> <p>Ratusz - architektura, wykorzystanie budynku dawniej i dziś.</p> <p>Kościóły: Fara - elewacja, wnętrze, krypty grobowe, rzeźby i ołtarze.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Św. Wojciecha – poznańska skałka (krypty grobowe) - Franciszkanów - Jezuitów - Bernardynów - Bożego Ciała - Św. Jana Jerozolimskiego i wiele innych <p>Muzea: - Archelologiczne (Pałac Górków)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Historii Miasta Poznania (Ratusz) - Instrumentów Muzycznych - Literackie Henryka Sienkiewicza, Ignacego Kraszewskiego, Kazimierza Iłakowiczówny - Narodowe - Rzemiosł Artystycznych - Etnograficzne - Wojskowe <p>Pałac Działyńskich - dzieje budowli, funkcje dawniej i dziś, dziedzińce, elewacje,</p> <p>Pomniki: - Armii „Poznań”</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tadeusza Kościuszki - Adama Mickiewicza - Powstańców Wlkp. - Poznańskiego Czerwca 1956 roku - 15 Pułku Ułanów - Pomordowanych na Wschodzie
Budynki użyteczności publicznej	<p>Teatr Wielki im. St. Moniuszki (Opera) - architektura budynku, przeznaczenie, zwiedzanie teatru, zaplecza, jak zachować się w teatrze, udział w próbach lub przedstawieniu.</p> <p>Teatr Polski -- architektura budynku, przeznaczenie, zwiedzanie teatru, zaplecza, jak zachować się w teatrze, udział w próbach lub przedstawieniu.</p> <p>Teatr Nowy - architektura budynku, przeznaczenie, zwiedzanie teatru, zaplecza, jak zachować się w teatrze, udział w próbach lub przedstawieniu.</p> <p>Teatr Lalki i Aktora „Marcinek” - spotkanie z lalkarzem - rodzaje lalek, budowa, nazwy, animacja, zwiedzanie teatru, zaplecza oraz sceny.</p> <p>Kina - umiejętność zachowania się w kinie, poznanie repertuaru kin, poznanie budynku kina, budowy sali kinowej i zaplecza.</p> <p>Filharmonia – (Aula Uniwersytecka) architektura budynku, położenie w parku, znaczenie dla kultury, umiejętność zachowania się na koncercie, udział w koncertach Pro Sinfoniki.</p> <p>PTV (budynek Telewizji Poznańskiej) - praca redaktorów, powstawanie programów telewizyjnych oraz filmów rysunkowych,</p> <p>Poczta - praca ludzi na poczcie, korzystam z usług poczty, droga listu.</p> <p>Pałac Kultury – historia budynku, miejsce spędzania czasu wolnego ucznia, różnorodne formy twórczości dzieci.</p> <p>Przychodnia Rejonowa - praca lekarza, pielęgniarki, stomatologa, rejestratorki.</p> <p>Komisariat Policji - rola służby bezpieczeństwa, umiem zwrócić się o pomoc do funkcjonariusza policji, telefony alarmowe.</p> <p>Straż Pożarna - praca strażaków, zapobieganie powstawania pożarów, korzystanie z urządzeń elektrycznych i gazu w domu.</p> <p>Biblioteka Publiczna - umiejętność korzystania z biblioteki, czytelnia, znajomość czasopism.</p> <p>Palmiarnia –historia budowy, zwiedzanie ekspozycji roślin różnych stref klimatycznych,</p> <p>ZOO - spacer po parku, poznanie życia zwierząt w Poznańskim ZOO.</p> <p>Dworzec PKP i PKS - trasy przejazdów pociągów, przejazd kolejowy strzeżony i niestrzeżony jak zachować się na stacji, umiem korzystać z informacji.</p> <p>Urząd Miejski oraz Delegatura Stare Miasto – praca urzędów i sprawy które się w nich załatwia</p>

<p style="text-align: center;">w</p> <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Najważniejsze miejsca godne zwiedzenia okolicy Poznania</p>	<p>BUDZIEJEWKO – „kamień św. Wojciecha”, drugi co do wielkości w Wielkopolsce głaz narzutowy, najstarszy prawnie chroniony pomnik przyrody;</p> <p>CZERNIEJEWO – pałac , liczne pomniki i rezerваты przyrody.</p> <p>DZIEKANOWICE – Wielkopolski Park Etnograficzny</p> <p>GIECZ - kościół romański z XII wieku</p> <p>GNIEZNO - zabytkowy rynek i kamienice, zniszczony lamus i browar.</p> <p>KOLACZKOWO – dworek Władysława Reymonta</p> <p>KOSZUTY – muzeum Ziemi Średzkiej</p> <p>KÓRNIK – zamek, arboretum.</p> <p>LUSOWO – pałacyk i grób gen. Józefa Dowbora - Muśnickiego.</p> <p>MANIECZKI – dwór Józefa Wybickiego, autora słów hymnu narodowego.</p> <p>MIŁOSŁAW – pałac Mielżyńskich wraz z parkiem i pomnikiem Juliusza Słowackiego.</p> <p>NOWY TOMYŚL – „zagłębie” wikliniarskie.</p> <p>OBJEZIERZE – pałac oraz park z lipą Adama Mickiewicza i kopcem Tadeusza Kościuszki.</p> <p>OSTRÓW LEDNICKI – ruiny zespołu zamkowego Mieszka I oraz rezerwat archeologiczny.</p> <p>PUSZCZYKOWO – min. „, Muzeum pod Totemem” , pracownia Arkadego Fiedlera</p> <p>RAKONIEWICE – stara zabudowa miejska, muzeum Pożarnictwa.</p> <p>ROGALIN – pałac i mauzoleum Raczyńskich, rezerваты dębów.</p> <p>SIELINKO – ośrodek postępu rolniczego oraz miejsce licznych wystaw rolniczych.</p> <p>SIERAKÓW – krajobrazy połodowcowe, rezerваты i pomniki przyrody, liczne zabytki.</p> <p>SWARZĘDZ – skansen pszczelarski.</p> <p>SZAMOTUŁY - miejsce urodzin wielu wybitnych Wielkopolan, ośrodek ludowy.</p> <p>SZRENIAWA – muzeum rolnictwa</p> <p>TULCE – najstarszy ceglany kościół w Wielkopolsce</p> <p>WINNA GÓRA – posiadłość i miejsce śmierci gen. Jana Henryka Dąbrowskiego.</p> <p>WRZEŚNIA – wiele zabytków, miejsce strajku dzieci przeciw germanizacji.</p> <p>ZANIEMYŚL – miejsce śmierci i grobowiec Edwarda Raczyńskiego, wyspa Edwarda.</p> <p>ŻABIKOWO – obóz karno śledczy z okresu II wojny światowej.</p>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Główne szlaki turystyczne w okolicy Poznania</p>	<p>Szlaki Wielkopolskiego Parku Narodowego</p> <p>Szlak w Puszczy Zielonce</p> <p>Park Natury Promno</p> <p>Szlak Piastowski</p> <p>Lednicki Park Krajobrazowy</p> <p>Sierakowski Park Krajobrazowy</p> <p>Park Krajobrazowy im. Gen. Chłapowskiego</p> <p>Miedzyrzecki Rejon Umocnień</p>

Dyrektor szkoły

mgr Zbigniew Burkietowicz

VIII. ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO SZKOŁY

ORGANIZACJA ŚCIEŻEK MIĘDZYPRZEDMIOTOWYCH

Rola koordynatora ścieżki międzyprzedmiotowej

- ❖ przedstawienie problematyki - zagadnień do realizacji na poszczególnych poziomach,
- ❖ koordynowanie działań interdyscyplinarnych podejmowanych z daną klasą lub grupą,
- ❖ modelowanie czasu realizacji projektu .
- ❖ odpowiedzialność za przebieg projektu .
- ❖ generowanie pomysłów określanie celów kompetencji, sugerowanie metod, ewaluacji . określanie potrzeb uczniów, ich zainteresowań, kompetencji .
- ❖ wspieranie uczniów przy wspólnych i indywidualnych realizacjach .
- ❖ negocjowanie zasad współdziałania, zakresu tematycznego, składu grupy i uczniów, tematyki, czasu realizacji
- ❖ Integracja międzyprzedmiotowa wpływa na rolę wychowawcy klasy w planowaniu z jego uczniami. Mogą pojawić się nowe zadania wynikające z nowego stylu pracy np: koordynowanie działań interdyscyplinarnych podejmowanych z klasą .

W jaki sposób przygotować się do innego stylu pracy z klasą, z zespołem nauczycielskim, środowiskiem?

W jaki sposób przygotować się do innego stylu pracy z klasą, z zespołem nauczycielskim, środowiskiem?

1. EDUKACJA PROZDROWOTNA

I ETAP KSZTAŁCENIA

Klasa I

Ruch w życiu człowieka	
samoocena rozwoju fizycznego i sprawności ruchowej	
określenie różnic rytmu oddechu przed i po wysiłku	
stosowanie odpowiedniego ubioru i miejsca do zajęć ruchowych, w zależności od warunków klimatycznych, terenowych oraz lokalnych	
Higiena osobista	
- higiena osobista ucznia	
- czystość odzieży i obuwia	
- ubieranie się w zależności od pory roku	
Żywność i żywienie	
odżywianie się ucznia	
różnorodność pokarmów	
właściwe przechowywanie i oszczędne gospodarowanie produktami żywnościowymi	
Bezpieczeństwo i pierwsza pomoc	
- droga dziecka z domu do szkoły i z powrotem	
- droga: jezdnia, pobocze, chodnik	
- dojazdy środkami komunikacji	
- zachowanie się na drodze w terenie i nie zabudowanym na przejściach dla pieszych	
- konieczność zachowania szczególnej ostrożności (mgła,	
- niebezpieczne zabawy w pobliżu jezdni	
- pięć zasad przechodzenia przez jezdnię	
- przekraczanie skrzyżowań i przejazdów kolejowych	
- zasady bezpieczeństwa przy korzystaniu z urządzeń elektrycznych i gazowych	
- zachowanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście i na wsi	
- ochrona przeciwpożarowa	

- sprzęt przeciwpożarowy	
- przyczyny pożarów zapobieganie pożarom	
- zachowanie ostrożności przy korzystaniu z ognia	
Technika	
- poznanie znaków drogowych w najbliższym otoczeniu	
- włączanie i wyłączanie urządzeń elektrycznych demonstracja prawidłowego użytkowania	

klasa II

Ruch w życiu człowieka	
samoocena rozwoju fizycznego i sprawności ruchowej	
określanie rytmu pracy serca w spoczynku i po wysiłku	
uproszczone pomiary właściwości psychoruchowych	
organizowanie miejsca do zajęć przygotowanie skoczni, boiska do ruchowej, wystawienie przyrządów, przyborów)	
wpływ ćwiczeń ruchowych na utrzymanie prawidłowej postawy ciała znajomość przepisów zabaw i gier	
zasady współdziałania w grupie w czasie gier,	
Higiena osobista	
- zachowanie się ludzi w zależności od warunków pogody	
- zasady higieny (osobistej, pracy i wypoczynku)	
- zasady hartowania organizmu	
- zapobieganie przeziębieniu	
Żywność i żywienie	
jadalne części roślin warzywnych i sposoby ich wykorzystania w odżywianiu się ludzi	
wartości odżywcze warzyw	
uprawy w szklarni	
zbiory i przechowywanie różnych warzyw znaczenie owoców w prawidłowym odżywianiu,	
przechowywanie i przetwarzanie owoców	
znaczenie hodowli zwierząt produkty spożywcze: jaja, mięso, mleko ich przechowywania i spożywania	
Bezpieczeństwo i pierwsza pomoc	
zachowanie się w ruchu drogowym na wsi i w mieście	
utrwalanie znajomości pięciu zasad przechodzenia przez jezdnię	
rodzaje znaków drogowych: ostrzegawcze, nakazu, zakazu, informacyjne	
zasady poruszania się po drogach pojedynczo i w grupie, po chodniku i po jezdni	
stosowanie zasad bezpieczeństwa i higieny na stanowisku pracy z przecinania i formowanie drutu, narzędzia do rozdrabniania produktów spożywczych	
stosowania zasad bezpieczeństwa przy używaniu kleju szybko schnącego	

klasa III

Ruch w życiu człowieka	
samoocena i samokontrola rozwoju fizycznego i sprawności ruchowej	
porównanie postawy ciała siedząc, stojąc, chodząc ,do wskazanych przykładów	
dokonywanie oceny prostych prób sprawności ruchowej (skoków, wspinania, uginania rąk w podporze lub w zwisie)	
organizowanie miejsca do zajęć ruchowych przygotowania boisk do mini-gier, rzutów, biegów, ćwiczeń gimnastycznych,	
rodzaje sportów indywidualnych i zespołowych	
rola kibica sportowego	

wpływ aktywności ruchowej na organizm	
Ż y w n o ś ć i ż y w i e n i e	
produkty spożywcze pochodzenia roślinnego np. mąka, kasza, olej, groch	
wytwarzanie chleba (od ziarna do chleba)	
poszanowanie chleba	
H i g i e n a o s o b i s t a	
- higiena osobista dziewczynki i chłopca	
- choroby zakaźne jako czynnik zakłócający prawidłowe funkcjonowanie organizmu	
- zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych	
B e z p i e c z e ń s t w o i p i e r w s z a p o m o c	
zapobieganie pożarom	
niebezpieczeństwo kąpeli w miejscach niedozwolonych i zabaw na lodzie - zasady poruszania się rowerem po drogach publicznych	
pokaz bezpiecznego sposobu ostrzenia noża i cięcia nim przy kątownicy	
obsługiwanie sokowirówki	
obsługiwanie sprzętu sportowo-turystycznego	

II ETAP KSZTAŁCENIA

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 15 lutego 1999r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego Dz. U. Nr 14 z 1999r. poz. 129 dla sześciolletniej szkoły podstawowej.

Cele edukacyjne

1. Ułatwienie nabywania umiejętności dbania o swoje zdrowie.

Zadania szkoły

1. Stwarzanie warunków do kształtowania zachowań sprzyjających zdrowiu i bezpieczeństwu.
2. Rozbudzanie zainteresowania dziecka własnym zdrowiem i rozwojem, ułatwianie nabywania podstawowych umiejętności dbania o swoje zdrowie.
3. Poznawanie zagrożeń cywilizacyjnych oraz nabycie umiejętności właściwego zachowania się w przypadku kontaktu z przedmiotami niebezpiecznymi, toksycznymi, łatwopalnymi, wybuchowymi, niewybuchami i niewypałami.

Treści

1. Higiena ciała, odzieży, obuwia, miejsca pracy i wypoczynku.
2. Bezpieczeństwo na drodze podczas gier i zabaw ruchowych; pierwsza pomoc w niektórych urazach.
3. Urozmaicenie i regularność posiłków, estetyka ich spożywania, zabezpieczenie żywności przed zanieczyszczeniem i zepsuciem.
4. Zabawy ruchowe i rekreacja, organizacja odrabiania lekcji i czasu wolnego; prawidłowa postawa ciała.
5. Rozpoznawanie własnych mocnych i słabych stron, zalet i wad; kształtowanie właściwego stosunku do własnych pozytywnych i negatywnych emocji; radzenie sobie w sytuacjach trudnych i umiejętność szukania pomocy; zachowania sprzyjające i zagrażające zdrowiu.
6. Podstawowe zasady i reguły obowiązujące w relacjach międzyludzkich.
7. Problemy i potrzeby kolegów niepełnosprawnych, osób chorych i starszych.
8. Poznawanie zagrożeń cywilizacyjnych oraz nabycie umiejętności właściwego zachowania się w przypadku kontaktu z przedmiotami niebezpiecznymi, toksycznymi, łatwopalnymi, wybuchowymi, niewybuchami i niewypałami.
9. Ochrona przez zagrożeniami naturalnymi i cywilizacyjnymi.
10. Przyczyny (namawianie i presja ze strony osób) i skutki używania środków psychoaktywnych i nadużywania leków oraz innych nałogów (wyłącznie klasa VI).

Osiągnięcia

1. Dbanie o zdrowie własne i współpraca z dorosłymi w tym zakresie.
2. Rozróżnianie czynników wpływających pozytywnie i negatywnie na zdrowie i rozwój.
3. Organizowanie czasu wolnego i nauki w domu.
4. Rozpoznawania zagrożeń i umiejętność reagowania na nie.

METODY EWALUACJI:

W ramach poszczególnych bloków programowych.

TREŚCI	UMIĘTNOŚCI UCZNIĄ		UWAGI
	Podstawowe	Pełne	
1. Higiena ciała, odzieży, obuwia, miejsca pracy i wypoczynku.	Zna zasady higieny ciała i odzieży; rozumie pojęcia "zdrowa odzież", "zdrowy styl życia"; zna podstawowe zasady bhp.	Zna zasady higieny oraz następstwa ich nieprzestrzegania; rozumie związek pomiędzy higieną a zdrowiem; potrafi wykorzystać znajomość zasad bhp w urządzaniu swego miejsca pracy i wypoczynku.	<u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI <u>Przyroda:</u> Kl. IV " Higiena pracy umysłowej" Kl. VI " Potrzeby życiowe człowieka". <u>Matematyka:</u> Kl. IV " Okrąg i koło" Kl. V " Plan". <u>Język angielski</u> kl. V.
2. Bezpieczeństwo na drodze podczas gier i zabaw ruchowych; pierwsza pomoc w niektórych urazach.	Zna zasady bezpiecznego zachowania na drodze podczas gier i zabaw ruchowych; rozumie konieczność poinformowania dorosłych o zajściu nagłego wypadku.	Umiejętnie wykorzystuje poznane zasady bezpieczeństwa w codziennym życiu; posiada umiejętność właściwego reagowania i udzielania pierwszej pomocy w przypadku niektórych urazów.	<u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI. <u>Przyroda:</u> Kl. IV " Higiena pracy umysłowej". <u>Język angielski</u> kl. IV, V, VI. <u>Język polski:</u> Kl. IV " Kształcenie literackie i kulturalne". <u>Technika:</u> " Technologia wytwarzania" " Urządzenia techniczne" " Ruch drogowy".
3. Urozmaicenie i regularność posiłków, estetyka ich spożywania, zabezpieczenie żywności przed zanieczyszczeniem i zepsuciem.	Zna zasady prawidłowego żywienia; rozumie konieczność zabezpieczenia żywności przed zanieczyszczeniem i zepsuciem.	Poznane zasady stosuje w codziennym jadłospisie; potrafi wymienić przyczyny i skutki nieprawidłowego żywienia; zna sposoby właściwego zabezpieczenia żywności przed zanieczyszczeniem i zepsuciem; dba o estetykę przygotowywania i spożywania posiłków.	<u>Przyroda:</u> Kl. VI " Potrzeby życiowe człowieka" <u>Język angielski</u> kl. IV. – VI „ Umiejętność odczytywania instrukcji obsługi” „ Umiejętność zamawiania i spożywania posiłków w restauracji
4. Zabawy ruchowe i rekreacja, organizacja odrabiania lekcji i wolnego czasu; prawidłowa postawa ciała.	Zna zasady higieny pracy i wypoczynku; widzi różnice pomiędzy wypoczynkiem czynnym i biernym; poprawnie zaplanuje swój czas wolny i naukę w domu; posiada umiejętność przybierania właściwej pozycji w trakcie uczenia się.	Umie zdefiniować pojęcia: zmęczenie, przemęczenie, wyczerpanie; zna różne formy wypoczynku czynnego i biernego; potrafi uzasadnić, że dla zdrowia bardziej korzystny jest wypoczynek czynny.	<u>Przyroda:</u> Kl. IV " Higiena pracy umysłowej". <u>Język angielski</u> kl. VI. <u>Język polski:</u> Kl. IV " Kształcenie literackie i kulturalne" Kl. V " Kształcenie literackie i kulturalne". <u>Technika:</u> " Informacja techniczna" " Ruch drogowy". <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI.
5. Rozpoznawanie własnych mocnych i słabych stron, zalet i wad; kształtowanie właściwego	Umie wskazać przykłady własnych zalet i wad; potrafi zapanować nad swoimi negatywnymi emocjami; umie wskazać zachowania	Umie dokonać właściwej samooceny osobowości ze wskazaniem mocnych i słabych stron; rozpoznaje zagrożenia i umiejętnie reaguje na nie.	<u>Przyroda:</u> Kl. VI " Potrzeby życiowe człowieka". <u>Język angielski</u> kl. V. <u>Historia i społeczeństwo</u>

stosunku do własnych pozytywnych i negatywnych emocji; radzenie sobie w sytuacjach trudnych i umiejętność szukania pomocy; zachowania sprzyjające i zagrażające zdrowiu.	i zagrażające zdrowiu.		kl. IV, V, VI. <u>Sztuka</u> kl. IV, V, VI. <u>Język polski:</u> Kl. IV, V, VI “Kształcenie literackie i kulturowe”. <u>Technika:</u> “Organizacja pracy” “Informacja techniczna” “Materiałoznawstwo” “Technologia wytwarzania” “Urządzenia techniczne” “Ruch drogowy”. <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI.
6. Podstawowe zasady i reguły obowiązujące w relacjach międzyludzkich.	Zna podstawowe zasady i reguły obowiązujące w relacjach międzyludzkich.	Stosuje te zasady w swym codziennym życiu.	<u>Przyroda:</u> Kl. VI “Potrzeby życiowe człowieka”. <u>Język angielski</u> kl. II, III, IV, V, VI. <u>Język polski:</u> Kl. VI VI “Kształcenie literackie i kulturalne”. <u>Historia i społeczeństwo</u> kl. IV, V, VI. <u>Sztuka</u> kl. IV, V, VI. <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI.
7. Problemy i potrzeby kolegów niepełnosprawnych, osób chorych i starszych.	Zauważa problemy i potrzeby ludzi niepełnosprawnych i starszych.	Pomaga ludziom potrzebującym pomocy; bierze aktywny udział w szkolnych akcjach humanitarnych.	<u>Przyroda:</u> Kl. VI “Potrzeby życiowe człowieka”. <u>Język angielski</u> kl. VI. <u>Język polski:</u> Kl. V i VI “Kształcenie literackie i kulturalne”. <u>Historia i społeczeństwo</u> kl. IV, V, VI. <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI.
8. Poznanie zagrożeń cywilizacyjnych oraz nabycie umiejętności właściwego zachowania się w przypadku kontaktu z przedmiotami niebezpiecznymi, toksycznymi, łatwopalnymi, wybuchowym.	Potrafi wskazać przykłady zagrożeń cywilizacyjnych; rozpoznaje przedmioty niebezpieczne, toksyczne, łatwopalne, wybuchowe.	Umie zdefiniować pojęcie “zagrożenia cywilizacyjne”; zna zagrożenia cywilizacyjne; potrafi wskazać przyczyny i skutki działania tych zagrożeń; umie właściwie zachować się w przypadku kontaktu z przedmiotami niebezpiecznymi.	<u>Przyroda:</u> Kl. VI “Potrzeby życiowe człowieka”. <u>Język polski:</u> Kl. IV “Kształcenie literackie i kulturalne”. <u>Technika:</u> “Organizacja pracy” “Materiałoznawstwo” “Technologia wytwarzania” “Urządzenia techniczne” “Ruch drogowy”. <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI.
9. Ochrona przed zagrożeniami naturalnymi i cywilizacyjnymi.	Rozumie negatywny wpływ zagrożeń cywilizacyjnych i naturalnych na zdrowie człowieka oraz potrzebę ochrony przed nimi; umie wymienić przykłady	Zna choroby cywilizacyjne, przyczyny ich powstawania i następstwa; zna sposoby ochrony przed zagrożeniami cywilizacyjnymi i naturalnymi; potrafi zdefiniować pojęcie “choroby	<u>Przyroda:</u> Kl. V “Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze” Kl. VI “Potrzeby życiowe człowieka”. <u>Język angielski</u>

	chorób cywilizacyjnych.	cywilizacyjne”.	kl. VI. <u>Język polski:</u> Kl. VI “ Kształcenie literackie i kulturalne”. <u>Technika:</u> “ Organizacja pracy” “ Materiałoznawstwo” “ Technologia wytwarzania” “ Urządzenia techniczne” “ Ruch drogowy”. <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI.
10. Przyczyny (namawianie i presja ze strony osób) i skutki używania środków psychoaktywnych i nadużywania leków oraz innych nalogów (wyłącznie kl. VI).	Ma świadomość zagrożeń dla zdrowia i życia ze strony papierosów, alkoholu, narkotyków.	Umie wskazać skutki palenia papierosów, spożywania alkoholu, zażywania narkotyków i środków odurzających; wie jak zachować się w sytuacjach, gdy jest do tego nakłaniany; rozumie potrzebę przeciwdziałania próbom rozprowadzania takich substancji w środowisku rówieśniczym i nie tylko.	<u>Przyroda:</u> Kl. VI “ Potrzeby życiowe człowieka”. <u>Język polski:</u> Kl. VI “ Kształcenie literackie i kulturalne”. <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. VI.

2.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

II ETAP KSZTAŁCENIA

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 15 lutego 1999r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego Dz. U. Nr 14 z 1999r. poz. 129 dla sześciolletniej szkoły podstawowej.

Cele edukacyjne

1. Dostrzeganie zmian zachodzących w otaczającym środowisku oraz ich wartościowanie.
2. Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Zadania szkoły

1. Ukazanie zależności stanu środowiska od działalności człowieka.
2. Ukazywanie mechanizmów i skutków niepożądanych zmian.

Treści

1. Wpływ codziennych czynności i zachowań w domu, szkole, miejscu zabawy i pracy na stan środowiska naturalnego.
2. Style życia i ich związek z wyczerpywaniem się zasobów naturalnych.
3. Przykłady miejsc (w najbliższym otoczeniu), w których obserwuje się korzystne i niekorzystne zmiany zachodzące w środowisku przyrodniczym.
4. Degradacja środowiska - przyczyny, wpływ na zdrowie człowieka oraz jej związek z formami działalności ludzi.
5. Obszary chronione oraz ich znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej; zasady zachowania się na obszarach chronionych.

Osiągnięcia

1. Prowadzenie obserwacji w najbliższej okolicy.
2. Wskazywanie pozytywnych i negatywnych aspektów ingerencji człowieka w środowisko.

METODY EWALUACJI:

W ramach poszczególnych bloków programowych.

TREŚCI	UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ		UWAGI
	Podstawowe	Pełne	
1. Wpływ codziennych czynności i zachowań w domu, szkole, miejscu zabawy i pracy na stan środowiska naturalnego.	Umie podać przykłady pozytywnych i negatywnych codziennych zachowań własnych i kolegów na stan środowiska naturalnego.	Umie postępować tak, aby nie szkodzić otoczeniu przyrodniczemu; potrafi zaplanować i przeprowadzić działania poprawiające stan przyrody w najbliższym otoczeniu; rozumie potrzebę wspólnego działania ludzi na rzecz ochrony przyrody.	<u>Przyroda:</u> Kl. V “ Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze” Kl. VI “ Ochrona przyrody”. <u>Matematyka:</u> Kl. V “ Plan”. <u>Język angielski</u> kl. V. <u>Język polski:</u> Kl. IV “ Kształcenie literackie i kulturalne”. <u>Historia i społeczeństwo</u> kl. IV i VI. <u>Technika:</u> “ Organizacja pracy” “ Technologia wytwarzania” “ Urządzenia techniczne”. <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI.
2. Style życia i ich związek z wyczerpywaniem się zasobów naturalnych.	Wie, jakie surowce zużywa się w wyniku codziennych czynności życiowych i rozumie potrzebę ich oszczędzania.	Rozumie potrzebę racjonalnego zużywania surowców i zna sposoby ich oszczędzania; umie segregować odpady i śmieci; propaguje małą ekologię.	<u>Przyroda:</u> Kl. V “ Wykorzystanie środowiska przyrodniczego” Kl. VI “ Ochrona przyrody”. <u>Matematyka:</u> Kl. VI “ Interpretacje zależności przedstawionych w układzie współrzędnych” <u>Język polski:</u> Kl. V “ Kształcenie literackie i kulturalne”.

			<u>Technika:</u> “ Organizacja pracy” “ Materiałoznawstwo” “ Technologia wytwarzania” “ Urządzenia techniczne”.
3. Przykłady miejsc (w najbliższym otoczeniu), w których obserwuje się korzystne i niekorzystne zmiany zachodzące w środowisku przyrodniczym.	Potrąfi podać przykłady miejsc, w których obserwuje się korzystne i niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym.	Potrąfi podać przyczyny takich zmian w najbliższym środowisku przyrodniczym.	<u>Przyroda:</u> Kl. IV “ Człowiek a środowisko” Kl. V “ Wykorzystanie środowiska przyrodniczego” “ Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze” <u>Matematyka:</u> Kl. VI “ Diagramy procentowe” <u>Język angielski</u> kl. V. <u>Historia i społeczeństwo</u> kl. VI. <u>Sztuka</u> kl. IV, V, VI. <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI.
4. Degradacja środowiska – przyczyny , wpływ na zdrowie człowieka oraz jej związek z formami działalności ludzi.	Umie wskazać źródła zanieczyszczeń lub inne przyczyny degradacji środowiska w najbliższej i dalszej okolicy.	Rozumie związek przyczynowo – skutkowy między niewłaściwą działalnością człowieka a zniszczeniami środowiska; potrafi wskazać możliwości zapobiegania niszczeniu przyrody; umie przedstawić wpływ degradacji środowiska na zdrowie człowieka.	<u>Przyroda:</u> Kl. IV “ Człowiek a środowisko” Kl. V “ Krajobrazy świata i przykłady różnorodności organizmów żywych w tych środowiskach” “ Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze” Kl. VI “ Ochrona przyrody”. <u>Język polski:</u> Kl. VI “ Kształcenie literackie i kulturalne”. <u>Historia i społeczeństwo</u> kl. VI. <u>Technika:</u> “ Organizacja pracy” “ Materiałoznawstwo” “ Technologia wytwarzania” “ Urządzenia techniczne”. <u>Wychowanie fizyczne</u> kl. IV, V, VI.
5. Obszary chronione oraz ich znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej; zasady zachowania się na obszarach chronionych.	Zna formy ochrony przyrody w najbliższej okolicy; umie podać kilka przykładów roślin i zwierząt chronionych w najbliższej okolicy; zna podstawowe zasady zachowania się na obszarach chronionych.	Zna formy ochrony przyrody w Polsce; rozumie konieczność zachowania w stanie niezmienionym poszczególnych obiektów przyrody nieożywionej, gatunków roślin i zwierząt lub ich zespołów; zna i przestrzega zasad właściwego zachowania się na obszarach chronionych.	<u>Przyroda:</u> Kl. V “ Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze” Kl. VI “ Ochrona przyrody”. <u>Język angielski</u> kl. V. <u>Język polski:</u> Kl. VI “ Kształcenie literackie i kulturalne”

3.

EDUKACJA CZYTELNICZA I MEDIALNA

II ETAP KSZTAŁCENIA

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 15 lutego 1999 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego Dz. U. Nr 14 z 1999 r. poz. 129 dla sześcioletniej szkoły podstawowej.

Cele edukacyjne

1. Przygotowanie do samodzielnego poszukiwania potrzebnych informacji i materiałów.
2. Przygotowanie do odbioru informacji rozpowszechnianych przez media.
3. Przygotowanie do świadomego i odpowiedzialnego korzystania ze środków masowej komunikacji (televizji, komputerów, prasy itp.)
4. Kształtowanie postawy szacunku dla polskiego dziedzictwa kulturowego w związku z globalizacją kultury masowej.

Zadania szkoły

1. Rozwijanie i utrwalanie zainteresowań, potrzeb i nawyków czytelniczych z uwzględnieniem indywidualnych uzdolnień uczniów.
2. Kształcenie umiejętności samodzielnego korzystania ze zbiorów bibliotecznych.
3. Kształcenie i utrwalanie nawyków kulturalnego obcowania z książką i innymi nośnikami informacji.
4. Przygotowanie do odróżniania fikcji od rzeczywistości w przekazach medialnych
5. Wprowadzanie w świat mediów oraz podstawowe sposoby i procesy komunikowania się ludzi. Przygotowanie do rozpoznawania różnych komunikatów medialnych i rozumienia języka mediów.
6. Wprowadzenie do samodzielnego posługiwania się narzędziami medialnymi.

Treści

1. Dzieje pisma, książki, prasy i przekazów medialnych.
2. Wydawnictwa informacyjne. Literatura popularnonaukowa. Czasopisma dziecięce i młodzieżowe.
3. Katalogi. Kartoteki. Zautomatyzowany system wyszukiwania danych.
4. Proces porozumiewania się, jego składniki i kontekst społeczny.
5. Komunikacja werbalna i niewerbalna; bezpośrednia i medialna.
6. Rodzaje mediów, ich istota i zasady funkcjonowania.
7. Funkcje i charakterystyka komunikatów medialnych: drukowanych, obrazowych, dźwiękowych, audiowizualnych i multimedialnych.
8. Podstawowe elementy języka poszczególnych rodzajów mediów. Rodzaje i gatunki przekazów medialnych.
9. Teatr jako źródło przekazów medialnych.
10. Wydarzenia z życia osobistego i społecznego jako inspiracja do samodzielnich rejestracji i twórczości medialnej.
11. Selektywność doboru informacji w środkach masowego przekazu. Stronniczość przekazu.
12. Informacja czy perswazja? Jawne i niejawne funkcje środków masowej komunikacji we współczesnym społeczeństwie informacyjnym.

Osiągnięcia

1. Czytanie dla zdobycia wiadomości i zaspokajania potrzeb poznawczych.
2. Poszukiwanie i wykorzystywanie informacji z encyklopedii, słowników, innych wydawnictw i dokumentów pozaksiążkowych (medialnych).
3. Wyszukiwanie materiałów na określony temat za pomocą katalogów i kartotek.
4. Rozpoznawanie elementów języka mediów w różnych rodzajach komunikatów.
5. Rozróżnianie komunikatów przedstawiających rzeczywistość realną i fikcję.
6. Rozróżnianie między obiektywną relacją a komentarzem.
7. Posługiwanie się podstawowymi urządzeniami medialnymi.

Umiejętność krytycznej analizy wartości oferty mediów i dokonywania właściwego wyboru w korzystaniu ze środków masowej komunikacji.

METODY EWALUACJI:

- w ramach poszczególnych programów

Biblioteka szkolna wspomaga i monitoruje cały proces realizacji ścieżki czytelniczej i medialnej oraz programu edukacyjnego poprzez pracę pedagogiczną.

TREŚCI	UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ		UWAGI
	podstawowe	pełne	
1. Dzieje pisma, książki, prasy i przekazów medialnych,	Zna podstawowe etapy rozwoju pisma, książki, prasy i przekazów medialnych.	Potrafi rozpoznać pismo i książki z różnych epok historycznych; umie uzasadnić rolę cywilizacyjną i kulturalną książki i prasy w ciągu wieków i dobie obecnej; potrafi odpowiedzieć na pytanie, czy rola książki jest zagrożona wobec rozwoju przekazów medialnych.	* Język polski - kl. V; Kształcenie literackie i kulturalne. * Język angielski - kl. IV * Matematyka - kl. IV "Inne systemy zapisu liczb: rzymski i arabski". * Historia i społeczeństwo - kl. IV
2. Wydawnictwa informacyjne. Literatura popularnonaukowa. Czasopisma dziecięce i młodzieżowe.	Rozpoznaje, nazywa i posługuje się encyklopediami i słownikami; rozpoznaje książkę popularnonaukową wśród innych rodzajów wydawnictw; opisuje swoje ulubione czasopismo.	Potrafi wyszukać informacje z różnych typów wydawnictw informacyjnych i je wykorzystać; sporządza pisemny wyciąg lub cytat zawierający odszukaną informację podając źródło.	* Język polski - kl. IV "Kształcenie literackie i kulturalne, Kształcenie językowe; kl. V Kształcenie literackie, kulturalne, Kształcenie językowe; * kl. VI Kształcenie językowe. * Język angielski - kl. IV, V, VI. * Matematyka - kl. IV "Potęga o wykładniku naturalnym"; kl. V "Plan", "Trójkąty"; kl. VI "Opis ostrosłupa na podstawie modelu". * Historia i społeczeństwo - kl. IV, V, VI. * Przyroda - kl. IV, V, VI. * Sztuka - kl. IV, V, VI.
3. Katalogi. Kartoteki. Zautomatyzowany system wyszukiwania danych.	Odnajduje w katalogu alfabetycznym książki danego autora; wyszukuje w katalogu rzeczowym książki odpowiadające treści przedmiotów szkolnych.	Potrafi wykonać kartotekę na zadany temat; ustala jakie informacje można wyczytać z opisu bibliograficznego; zestawia materiały różnego typu na zadany temat.	* Język polski - kl. IV, V, VI - Kształcenie literackie i kulturalne. * Historia i społeczeństwo - kl. IV, V, VI.
4. Proces porozumiewania się, jego składniki i kontekst społeczny.	Zna zasady procesu porozumiewania się; porozumiewa się w podstawowych sytuacjach życiowych; potrafi wskazać nadawcę i odbiorcę odpowiedzi.	Potrafi porozumieć się w różnych sytuacjach życiowych wykorzystując bogactwo języka. Przekształca różne typy komunikatów w zależności od potrzeb nadawcy.	* Język angielski - kl. IV * Język polski - kl. IV, V, VI; Kształcenie językowe.
5. Komunikacja werbalna i niewerbalna; bezpośrednia i medialna.	Zna różnorodne sposoby komunikowania się. Potrafi wskazać cel wypowiedzi potocznych i informacyjnych.	Potrafi stosować różnorodne sposoby komunikowania się. Wskazuje podobieństwa i różnice między komunikacją werbalną i niewerbalną, bezpośrednią i medialną.	* Język polski kl. IV "Kształcenie literackie i kulturalne"; kl. V "Kształcenie literackie i kulturalne". * Język angielski kl. IV, V, VI * Historia i społeczeństwo kl. IV * Przyroda kl. IV, V, VI.
6. Rodzaje mediów, ich istota i zasady funkcjonowania.	Zna rodzaje mediów i ich istotę; określa podstawowe zasady funkcjonowania mediów.	Umiejętnie posługuje się podstawowymi narzędziami medialnymi; wykorzystuje media do własnej pracy.	* Język polski kl. V "Kształcenie literackie i kulturalne"; kl. VI Kształcenie literackie i kulturalne. * Język angielski kl. VI * Przyroda kl. IV, V, VI * Matematyka kl. V i VI "Diagramy

			procentowe” * Informatyka kl. V i VI “ Internet i multimedia”
7. Funkcje i charakterystyka komunikatów medialnych: drukowanych, obrazowych, dźwiękowych, audiowizualnych i multimedialnych.	Rozpoznaje różne komunikaty medialne; układa komunikaty medialne z wykorzystaniem słowa i obrazu.	Potrafi scharakteryzować komunikaty medialne i ich funkcje; wykorzystuje komunikaty medialne we własnej pracy; układa pełne komunikaty medialne na dany temat.	* Język polski kl.VI “Kształcenie literackie i kulturalne” * Język angielski kl.IV * Sztuka kl. IV, V, VI * Informatyka kl. IV “ Korzystanie z programów komputerowych wspomagających dydaktykę”; kl.V “Korzystanie z programów wspomagających dydaktykę”; KL.VI “Internet i multimedia”.
8. Podstawowe elementy języka poszczególnych rodzajów mediów. Rodzaje i gatunki przekazów medialnych.	Zna podstawowe elementy języka poszczególnych rodzajów mediów. Rozróżnia 3 style wypowiedzi: potoczny, artystyczny i urzędowy.	Dokonuje podziału przekazów medialnych według rodzajów i gatunków; rozpoznaje elementy języka mediów w różnych rodzajach komunikatów.	* Język polski kl. VI “Kształcenie literackie i kulturalne” * Język angielski kl. IV * Informatyka kl. IV “Korzystanie z programów komputerowych wspomagających dydaktykę”; kl.V “Korzystanie z programów komputerowych wspomagających dydaktykę”; kl.VI “Internet i multimedia” * Sztuka kl. IV,V,VI
9. Teatr jako źródło przekazów medialnych.	Rozumie i poprawnie używa pojęć: reżyser, scenograf, aktor, kulisy, sufler, adaptacja teatralna, filmowa.	Rozumie i poprawnie używa pojęć choreograf; zna kolejne etapy powstawania przedstawienia teatralnego; rozróżnia dwa plany filmowe: plan pełny, zbliżenie; wskazuje podobieństwa i różnice między tworzeniem teatru, filmu i słuchowiska radiowego.	* Język polski kl.V “Kształcenie literackie i kulturalne” * kl.VI “Kształcenie literackie i kulturalne” * Sztuka kl. IV, V, VI
10. Wydarzenia z życia osobistego i społecznego jako inspiracja do samodzielnej rejestracji i twórczości medialnej.	Potrafi wybrać wydarzenia godne do rejestracji; potrafi opracować dokument pisemny, plastyczny dotyczący życia społecznego.	Potrafi zestawić różnorodne materiały dotyczące wybranych wydarzeń z życia osobistego i społecznego; umie opracować dokument: pisemny, plastyczny, dźwiękowy, fotograficzny, komputerowy rejestrujący wydarzenia z życia osobistego i społecznego.	* Język polski kl.V “Kształcenie literackie i kulturalne”; kl.VI “Kształcenie literackie i kulturalne” * Język angielski kl. IV,V,VI * Sztuka kl. IV,V,VI * Informatyka kl.VI “Internet i multimedia”
11. Selektywność doboru informacji w środkach masowego przekazu. Stronniczość przekazu.	Rozumie pojęcia: relacji obiektywnej i komentarza.	Potrafi dokonać selekcji i weryfikacji informacji przekazywanych przez środki masowego przekazu; umie uzasadnić własny stosunek do przekazywanych informacji.	* Język polski kl.VI “Kształcenie literackie i kulturalne” * Język angielski kl.VI * Historia i społeczeństwo kl.VI * Sztuka kl. IV, V, VI * Matematyka kl.V “Procenty”; kl.VI “Procenty” i “Interpretacja zależności przedstawianych w układach współrzędnych”
12. Informacja czy persfajza? Jawne i niejawne funkcje środków masowej komunikacji we współ-czesnym społeczeństwie informacyjnym.	Zauważa elementy perswazji w środkach masowej informacji i rozumie pojęcie persfajza.	Potrafi zauważyć wpływ środków masowej komunikacji na kształtowanie postaw ludzkich i je zweryfikować.	* Język polski kl.VI “Kształcenie literackie i kulturalne” * Historia i społeczeństwo kl.VI

4. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W SPOŁECZEŃSTWIE

Ścieżka ta składa się z trzech odrębnych modułów:

1. Wychowanie do życia w rodzinie
2. Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w regionie
3. Wychowanie patriotyczne i obywatelskie

1. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE

2. EDUKACJA REGIONALNA - DZIEDZICTWO KULTUROWE W REGIONIE

3. WYCHOWANIE PATRIOTYCZNE I OBYWATELSKIE

I ETAP KSZTAŁCENIA

Edukacja prorodzinna	
pomoc w umacnianiu naturalnych więzów uczuciowych pomiędzy dziećmi, rodzicami, rodziną	
uświadamianie, że istotą relacji rodzinnych jest: miłość, przyjaźń, szacunek, wzajemna pomoc i troska (wrażliwość na potrzeby dziadków, młodszego rodzeństwa, niepełnosprawnych i innych potrzebujących)	
wyrabianie akceptującej i opiekuńczej postawy wobec nowo pojawiającego się życia: wobec każdej kobiety brzemiennej, wobec niemowląt, młodszego rodzeństwa;	
wyjaśnienie czym jest miłość rodzicielska	
rola rodziny i poszczególnych jej członków w zapewnieniu poczucia bezpieczeństwa tradycje rodzinne, rodziny wielopokoleniowe, stopnie pokrewieństwa	
fazy rozwoju człowieka przed narodzeniem i po urodzeniu	
konflikty rodzinne i sposoby ich rozwiązywania	

1. WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE

Cele edukacyjne

Celem wychowania do życia w rodzinie jest ukazywanie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka oraz pomoc w przygotowaniu się do zrozumienia i akceptacji przemian okresu dojrzewania.

Zadania szkoły

1. Integrowanie wychowawczych działań szkoły i rodziny.
2. Wzmacnianie prawidłowych relacji dziecka z rodziną.
3. Współpraca z rodzicami w przygotowaniu uczniów do okresu dojrzewania i pozytywnego przyjęcia jego przejawów fizycznych i psychicznych.
4. Pomoc w kształtowaniu pozytywnego stosunku do płciowości.
5. Wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego, w tym koleżeństwa i przyjaźni.

Treści

1. Podstawowe funkcje rodziny z podkreśleniem miejsca dziecka w rodzinie.
2. Przekaz wartości i tradycji w rodzinie, wspólne świętowanie, spędzanie wolnego czasu.
3. Więzy rodzinna, związki uczuciowe i inne relacje w rodzinie; konflikty i ich rozwiązywanie.
4. Macierzyństwo i ojcostwo. Podstawowa wiedza dotycząca budowy i funkcjonowania układu rozrodczego człowieka.
5. Ciąża, rozwój dziecka przed urodzeniem, poród, przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny.
6. Różnice i podobieństwa między chłopcami i dziewczętami. Identyfikacja z własną płcią. Akceptacja i szacunek dla ciała.
7. Zmiany fizyczne i psychiczne okresu dojrzewania. Zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju.
8. Higiena okresu dojrzewania.
9. Prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa; postawy asertywne.
10. Istota koleżeństwa i przyjaźni, wzajemny szacunek, udzielanie sobie pomocy, współpraca, empatia.
11. Mass media: zasady i kryteria wyboru czasopism, książek, filmów i programów TV.
12. Odpowiedzialność za własny rozwój - samowychowanie.

Osiągnięcia

1. Prawidłowe komunikowanie, rozwiązywanie konfliktów; empatia.
2. Dostrzeganie potrzeb własnych i innych ludzi; wyrażanie uczuć, asertywność.
3. Rozpoznawanie i rozumienie psychofizycznych przejawów dojrzewania.
4. Akceptowanie i poszanowanie własnego ciała oraz ochrona swojej intymności.
5. Aktywny udział w życiu rodziny.
6. Umiejętne korzystanie z mass mediów.

* Sposób nauczania szkolnego i zakres treści zajęć edukacyjnych "Wychowanie do życia w rodzinie" określa rozporządzenie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, wydane na podstawie art. 4 ust. 3 **Ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży** (Dz. U. Nr 17, poz. 78, z 1995 r. Nr 66, poz. 334, z 1996 r. Nr 139, poz. 646, z 1997 r. Nr 141, poz. 943 i Nr 157, poz. 1040, z 1999 r. Nr 5, poz. 32).

2. EDUKACJA REGIONALNA - DZIEDZICTWO KULTUROWE W REGIONIE

II ETAP KSZTAŁCENIA

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 15 lutego 1999 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego Dz. U. Nr 14 z 1999 r. poz. 129 dla sześcioletniej szkoły podstawowej.

Cele edukacyjne

1. Poznanie najbliższego środowiska i specyfiki swojego regionu.
2. Rozwijanie wartości rodzinnych związanych z wartościami kulturowymi wspólnoty lokalnej.
3. Rozwój postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury regionalnej.

Zadania szkoły

1. Umożliwianie poznania regionu i jego kultury.
2. Wprowadzanie w życie kulturalne wspólnoty lokalnej.
3. Kształtowanie tożsamości narodowej w aspekcie tożsamości regionalnej.

Treści

1. Najbliższe otoczenie domu rodzinnego, sąsiedztwa i szkoły.
2. Ogólna charakterystyka geograficzna i kulturowa regionu oraz jego podstawowe nazewnictwo; główne symbole regionalne.
3. Język regionu, gwara i nazewnictwo
4. Elementy historii regionu i ich związki z historią i tradycją własnej rodziny.
5. Lokalne i regionalne tradycje, święta, obyczaje i zwyczaje.
6. Miejscowe podania, przysłowia, muzyka, architektura, plastyka, tradycyjne rzemiosło, sztuka ludowa i folklor
7. Sylwetki osób zasłużonych dla środowiska lokalnego, regionu i kraju.

Osiągnięcia

1. Odczytywanie związków łączących tradycję rodzinną z tradycjami regionu.
2. Dostrzeganie wpływu wartości związanych z kulturą regionu na życie poszczególnych ludzi.
3. Świadome i aktywne uczestnictwo w życiu wspólnoty lokalnej, w zachowaniu i pomnażaniu dziedzictwa kulturowego

METODY EWALUACJI.

W ramach odrębnego przedmiotu oraz uzupełniany na poszczególnych blokach programowych.

Treści	Umiejętności ucznia		Uwagi
	Podstawowe	Pełne	
I. Najbliższe otoczenie domu rodzinnego, sąsiedztwa i szkoły	-zna bezpieczną drogę do szkoły -zna nazwy głównych ulic na osiedlu oraz swój adres -orientuje się, gdzie są miejsca zabaw i wypoczynku na osiedlu -zna zasady kulturalnego zachowania się w społeczeństwie -wie jakie instytucje i ośrodki współpracy z młodzieżą występują na osiedlu -wie, gdzie znajdują się sklepy z podstawowymi artykułami bytowymi -zna podstawowe zagrożenia wobec młodzieży (narkotyki, obcy, nieznajomi)	-przestrzega zasad ruchu drogowego -orientuje się w topografii dzielnicy (najbliższego otoczenia domu i szkoły) -stosuje zasady kulturalnego użytkowania wspólnych terenów zabaw i rekreacji -stosuje zasady kulturalnego zachowania w społeczeństwie -uczestniczy w zajęciach osiedlowych instytucji i ośrodków współpracy z młodzieżą (sportowe, kulturalne, naukowe) -zna zasady dokonywania zakupów w poszczególnych sklepach (np. samoobsługowych)	Język polski kl. IV - V Przyroda kl. IV - VI Język angielski kl. IV - VI Matematyka kl. IV Historia i społeczeństwo kl. IV - VI Sztuka kl. IV - VI

		-potrafi rozpoznać zagrożenia wobec młodzieży i umie reagować na nie -potrafi stosować zasady : “bezpieczne miasto i środowisko”	
2. Ogólna charakterystyka a geograficzna i kulturowa regionu oraz jego podstawowe nazewnictwo; główne symbole regionalne	-wie w jakiej części kraju mieszka i jaki to region kulturowy, potrafi nazwać regiony (województwa sąsiadujące) -zna nazwy największych miast regionu i kraju, zna stolicę swojego województwa, swojego kraju -potrafi wskazać herb swojego miasta -umie nazwać kilka największych budowli architektonicznych miasta i regionu będących jego symbolami -zna podstawowe atrakcje geograficzne swojego regionu	-umie wskazać na mapie swój region i regiony (województwa) sąsiadujące -potrafi wskazać na mapie największe miasta regionu i nazwać stolicę województw -potrafi opisać herb miasta i jego pochodzenie -potrafi określić lokalizację największych budowli architektonicznych miasta i regionu oraz zna podstawowe wiadomości o nich -potrafi określić położenie największych atrakcji geograficznych swojego regionu oraz posiada podstawowe wiadomości o nich	Język polski kl. IV - V Przyroda kl. IV - VI Język angielski kl. V Historia i społeczeństwo kl. V - VI Sztuka kl. IV - VI
3. Język regionu, gwara i nazewnictwo	-zna ogólne pojęcie języka regionalnego i gwary -zna gwarowe określenia występujące w swoim regionie (np. nazwy przedmiotów, czynności)	-potrafi wymienić rodzaje gwar występujących w kraju oraz umie określić region ich występowania -zna gwary własnego regionu -potrafi wskazać gwarowe nazewnictwo w bezpośrednim otoczeniu -potrafi wymienić określenia gwarowe z innych obszarów kulturowych kraju	Język polski kl. IV - VI Historia i społeczeństwo kl. V - VI
4. Elementy historii regionu i ich związki z historią i tradycją własnej rodziny	-zna pojęcie rodziny pokoleniowej i drzewa genealogicznego -zna najważniejsze wydarzenia z historii regionu, miasta, szkoły -potrafi wymienić występujące w mieście i regionie pomniki i zabytki upamiętniające ważne wydarzenia z historii miasta i regionu	-potrafi określić więzy występujące w rodzinie wielopokoleniowej i umie zbudować drzewo genealogiczne swojej rodziny -zna informacje (i potrafi je przekazać) z zakresu historii swojej rodziny -potrafi wymienić daty i skojarzyć je z najważniejszymi wydarzeniami z historii regionu, miasta, szkoły -zna lokalizację występujących w regionie obiektów (pomniki, zabytkowe budowle) upamiętniających ważne wydarzenia z historii miasta i regionu oraz posiada podstawowe wiadomości z tego zakresu. -zna najważniejsze fakty z historii swojego miasta	Język polski kl. V Historia i społeczeństwo kl. IV - VI
5. Lokalne i regionalne tradycje, święta, obyczaje i zwyczaje	-Zna pojęcie : - tradycja - obyczaje - zwyczaje -zna nazwy rocznic i świąt obchodzonych w regionie -zna niektóre tradycje i obyczaje w zasięgu regionalnym i ponadregionalnym -potrafi wskazać jakie religie występują na terenie regionu	-potrafi wymienić tradycje i obyczaje występujące w swoim regionie; potrafi określić na czym one polegają -potrafi wyjaśnić z jakich okazji są organizowane rocznice i święta obchodzone w regionie -posiada wiadomości (i potrafi je przekazać) związane z tradycjami i obyczajami regionalnymi oraz ponadregionalnymi -potrafi wskazać różnice i cechy charakterystyczne poszczególnych religii występujących na terenie regionu	Język polski kl. IV Przyroda kl. IV, VI Język angielski kl. IV- VI Historia i społeczeństwo kl. IV - VI Sztuka kl. IV - VI
6. Miejscowe podania,	--zna pojęcie sztuki ludowej, folkloru i kultury regionalnej	-potrafi nazwać rodzaje wyrobów twórczości regionalnej	Język polski kl. IV Matematyka kl. IV

przysłowia, muzyka, architektura, plastyka, tradycyjne rzemiosło, sztuka ludowa i folklor.	-zna miejsca ekspozycji sztuki regionalnej -zna cechy charakterystyczne kultury regionalnej	-zna regionalne piosenki (umie zaśpiewać) -zna przysłowia związane z regionem -odwiedza miejsca ekspozycji kultury regionalnej, posiada wiadomości z tego zakresu oraz potrafi je przekazać potrafi stworzyć prace artystyczne związane z lokalną kulturą ludową własnego regionu	Historia i społeczeństwo kl. IV - VI Sztuka kl. IV - VI
7. Sylwetki osób zasłużonych dla środowiska lokalnego regionu i kraju	-potrafi wymienić kilka nazwisk osób, pochodzących z regionu, zasłużonych dla lokalnego społeczeństwa i kraju -zna wybitne postacie historyczne związane z krajem i regionem	potrafi stworzyć prace artystyczne związane z lokalną kulturą ludową własnego regionu -zna nazwiska najważniejszych osób pochodzących z regionu, zasłużonych dla środowiska lokalnego, regionu i kraju oraz potrafi określić dziedzinę i czas ich działalności -potrafi określić dziedzinę działalności wybitnych postaci historycznych związanych z krajem i regionem oraz posiada wiadomości o ich dokonaniach dla kraju i regionu. - aktywnie uczestniczy w życiu społecznym szkoły.	Język polski kl. IV - VI Historia i społeczeństwo kl. V - VI

3. WYCHOWANIE PATRIOTYCZNE I OBYWATELSKIE

Cele edukacji

1. Kształtowanie więzi z krajem ojczystym i świadomości obywatelskiej
2. Rozwijanie szacunku dla dobra wspólnego i postaw prospołecznych.
3. Kształtowanie szacunku dla własnego państwa.

Zadania szkoły

1. Organizowanie różnorodnych wydarzeń (spotkań, uroczystości, inscenizacji, wycieczek) wywołujących przeżycia związane z obchodzeniem świąt państwowych oraz ważnych dla kraju rocznic.
2. Zapoznanie uczniów z symbolami, zasadami i instytucjami, które posiadają istotne znaczenie dla funkcjonowania narodu i państwa polskiego.
3. Przygotowywanie uczniów do świadomego, aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu publicznym

Treści

1. Godło i hymn państwowy.
2. Pieśni patriotyczne. Utwory literackie (obrazy i filmy) o tematyce historyczno-patriotycznej.
3. Lokalne miejsca pamięci narodowej.
4. Sylwetki wielkich Polaków (artystów, uczonych, polityków, żołnierzy).
5. Jednostka i grupa. Życie w grupie (więzi, wartości, role, podejmowanie decyzji, konflikty, negocjacje).
6. Szkolny samorząd uczniowski.
7. Samorząd terytorialny.
8. Jednostka, społeczeństwo, naród, państwo.
9. Prawa i obowiązki obywatelskie.
10. Wartości i normy życia społecznego. Kategoria dobra wspólnego. Patriotyzm. Kultura społeczna i polityczna.

Osiągnięcia

1. Znajomość hymnu narodowego oraz symboli narodowych i państwowych.
2. Odpowiednie zachowanie się w czasie uroczystości szkolnych i państwowych.
3. Umiejętność dostrzegania i działania na rzecz rozwiązywania problemów i zadań w najbliższym otoczeniu i środowisku lokalnym.
4. Znajomość systemu pomocy społecznej w najbliższym środowisku (dla różnych kategorii osób niepełnosprawnych).
5. Umiejętność podejmowania decyzji dotyczących grupy.
6. Umiejętność przeprowadzenia wyborów do samorządu szkolnego.
7. Znajomość instytucji państwa demokratycznego.
8. Próby określenia współczesnej postawy obywatelskiej i patriotycznej.

Projekt programu wychowania patriotycznego - obywatelskiego

Zadania dla prowadzącego

W wychowaniu patriotycznym i obywatelskim przeplatają się dwa modele:

- wychowanie narodowe: odwoływanie się do uczuć narodowych, budzenie patriotyzmu, wyczulenie na dobro narodu jako całości; ma ono służyć integracji społeczeństwa,
- wychowanie państwowe: ma u podstaw przekonanie, że stosunek opierać się musi na rzeczywistych funkcjach, jakie państwo sprawuje w życiu narodu.

Przed nami nauczycielami stoi więc odpowiedzialne zadanie. Wychowujemy pokolenie, dla którego Ojczyzna będzie największym dobrem będzie. Niech będzie to pokolenie odpowiedzialne za nasz wspólny dom Polskę. Przecież to ziemia przesiąknięta potem, łzami i krwią wielu naszych poprzedników, kraj łąków zbóż, lasów i jezior, maleńkie, szczególnie miejsca na naszej planecie. Jej historia to dzieje heroicznych walk i szlachetnych poświęceń.

Mimo zachodzących obecnie zmian społeczno - politycznych, wielkiego jeszcze bezładu panującego w naszym kraju nie możemy czekać, musimy już pracować nad rozmiłowaniem naszych dzieci i młodzieży w nauce, nad kształtowaniem właściwych postaw przyszłych obywateli. .

Założenia programu

Dlatego uczmy.

- ❖ **miłości do Ojczyzny**, odnoszenia się z czcią do swoich przodków, okazywania wierności narodowi, troszczenia się o pomyślny rozwój Ojczyzny (troska i praca dla wspólnego dobra), występowania w obronie prawdy i sprawiedliwości w stosunkach międzyludzkich,
- ❖ **służby Ojczyźnie**, sumiennego wypełniania własnych obowiązków, podejmowania wysiłków na rzecz dobra ogólnego, przestrzegania praw normujących życie społeczne, współpracy z innymi w celu kontynuowania rozwoju kulturalno - społecznego,
- ❖ **dochowowania wierności Ojczyźnie**; wierność ta dotyczy ziemi, ludzi na niej żyjących i kultury przez nich tworzonej; człowiek powinien czuć się związany ze swym narodem, odnosić się z szacunkiem do przeszłości, odpowiadać świadomie na wezwanie terażniejszości.

W realizacji zadań tego działu należy również:

- postawić na honor, a więc na uczciwość, prawdomówność, etyczne postępowanie, solidność w działaniu, dawanie drugim równych szans w rywalizacji, służenie innym celom niż materialne,
- omówić znaczenie symboli narodowych oraz właściwe zachowanie się wobec nich,
- przygotować młode pokolenie do podjęcia w przyszłości działalności politycznej i gospodarczej,
- prezentować sylwetki Wielkich Polaków o bogatym dorobku twórczym i społecznym, nie pomijać tych momentów w ich życiu, które świadczyły o niepokojach, wątpliwościach, rozterkach duchowych; poznamy ludzi, którzy umieli w życiu dokonać określonego wyboru, którzy umieli poświęcić się dla sprawy, dla innych ludzi, tworząc wzorce osobowe tak potrzebne dzisiejszej młodzieży,
- kształtować poczucie umiłowania wolności, kult pamięci dla ludzi walczących o wolność Polski i innych narodów,
- kształtować szacunek dla polskiej tradycji i obrzędów ludowych,
- przeciwstawiać się współczesnym zagrożeniom bytu narodowego, wśród których najbardziej niebezpieczne to: alkoholizm, narkomania, marnotrawstwo, demoralizacja pewnych środowisk młodzieżowych i kryzys życia rodzinnego,
- określić zdradę jako największą zbrodnię przeciwko Ojczyźnie; w aktualnej sytuacji u nas w Polsce, podobnie jak i w innych krajach, coraz bardziej widoczne stają się tendencje świadczące o osłabieniu patriotyzmu, wielu ludzi traci wiarę w sens życia w Polsce; czy mamy być obojętni?

Propozycje działań wychowawczych i tematów lekcyjnych z uwzględnieniem celów zajęć.

1. Czy stosunek do nauki i obowiązków szkolnych może być także wyrazem patriotyzmu lub jego braku?
 - Mój wkład w budowę obecnej i przyszłej Ojczyzny; sumienne wykonywanie własnych obowiązków, odpowiedzialność za wyniki pracy i zachowanie.
2. Czy uważam siebie za patriotę?
 - Wskazanie cech dobrego patrioty, wzorów postępowania; budowanie poczucia własnej wartości.
3. Czy twoim zdaniem narody można dzielić na lepsze i gorsze?
 - Prawo do odrębności narodowej (kulturowej, wyznaniowej i społecznej); funkcjonowanie w warunkach lepszej sytuacji gospodarczej.
4. "Mnie ta ziemia od innych droższa".
 - Miłość do własnego kraju.
5. Emigracja Polaków i innych narodów.
 - budzenie przywiązania do własnego kraju; więzi emocjonalne i kulturowe z Polonią.
6. Czy w twoim najbliższym otoczeniu dostrzegasz przypadki łamania prawa?
 - Podejmowanie wysiłków na rzecz wspólnego dobra, przestrzeganie praw normujących życie społeczne (szkoła).
7. Czym grozi złe pojmowanie wolności?
 - Niedostosowanie społeczne; dewiacje; zagrożenie bytu narodowego.
8. Uznanie prawa innych ludzi do odrębności.
 - Cechy człowieka tolerancyjnego; grupy formalne i nieformalne.
9. Wzory postępowania w moim najbliższym i dalszym otoczeniu.
 - Zmiana wzorów i motywów postępowania warunkiem rozwoju jednostki i całego społeczeństwa.
10. Godło jako najstarszy z symboli narodowych.
 - Historia kształtowania się obecnego wizerunku godła na przestrzeni dziejów (korona symbol niepodległości i suwerenności).
11. Hymn narodowy jako pieśń patriotyczna.
 - Kiedyś wyraz pragnienia odzyskania niepodległości, symbol naszej dumy i jedności narodowej; właściwe zachowanie podczas odśpiewania (lub odegrania) hymnu narodowego.
12. Kiedy i w jakich okolicznościach stykamy się z symbolami narodowymi?
 - Właściwa interpretacja napisu sztandarowego: "Bóg, Honor, Ojczyzna". właściwe zachowanie się w obecności sztandaru; właściwy stosunek do symboli narodowych (znieważanie pociąga za sobą nie tylko potępienie moralne, jest również ścigane prawem).
13. Dlaczego wielu Polaków czuje się źle w swoim środowisku kulturowym?
 - Czy Ojczyzna jest tam, gdzie jest dobrze? Bądź dumny z tego, że jesteś Polakiem.
14. "Piękna nasza Polska cała".
 - Zachęcanie do szukania pięknych zakątków naszego kraju, budzenie dumy z piękna polskiego morza, gór, jezior i szczególnie pięknych zakątków przyrody.
15. Jak my możemy pomnażać dobro naszej Ojczyzny?
 - Troska o rozwój własnej Ojczyzny, mój wkład w lepsze jutro Polski.
16. Ważne wydarzenia na terenie naszej wsi, miasta, osiedla.
 - Zainteresowanie sprawami rozwoju, trudnościami i osiągnięciami naszej okolicy.
17. Co nowego w polityce i gospodarce?
 - Wskazywanie na największe trudności naszego kraju i próby poprawy tej sytuacji.
18. Moja okolica jest też piękna.
 - Budzenie patriotyzmu lokalnego, wskazywanie miejsc o znaczeniu historycznym; rozbudzanie

- zainteresowania planami perspektywicznymi miejscowości lub okolicy.
19. Jak się mieszka w wielkim mieście? (blaski i cienie, np. stolicy województwa).
 - Budzenie zainteresowania dla tradycji, pamiątek historycznych i współczesnych osiągnięć
 20. Wiedzieć więcej, rozumieć lepiej (praca dotycząca patrona lub bohatera szkoły).
 - Zainteresowanie biografiami wielkich ludzi; zwrócenie uwagi na wartości jakie prezentowali; dla kogo lub za co człowiek jest gotów oddać życie?
 21. Jak regulowane są normy i warunki życia społecznego w Polsce?
 - Kształtowanie praw i obowiązków obywateli.
 22. Mój stosunek do zmian zachodzących w Polsce.
 - Ukazywanie sukcesów i niepowodzeń w dźwiganiu się naszego kraju z upadku społecznego i ekonomicznego., odpowiadać świadomie na wyzwania teraźniejszości.
 23. Niepodległość i wolność.
 - Ukazywanie trudnej drogi Polaków do odzyskania niepodległości i wolności; szacunek dla ofiarności i bohaterstwa; dobrze pojęty patriotyzm.
 24. Kto jest dobrym Polakiem?
 - Ukazywanie sylwetek Polaków, których należy stawiać młodzieży za wzór patriotyzmu; budzenie dumy z osiągnięć Polaków na skalę światową w różnych dziedzinach życia.
 25. Nagroda "fair play".
 - Honorowe i bardzo "fair" zachowanie, nawet kosztem zwycięstwa. (co roku uczniowie otrzymuje nagrodę za godną postawę)
 26. Coś naszego, tylko polskiego.
 - Szacunek dla tradycji i kultywowanie obrzędów typowo polskich:
 - a) obrzędy bożonarodzeniowe i noworoczne - Wigilia z choinką roziskrzoną światłami przenosi nas w świat wiary w miłość i życzliwość ludzką podczas tej wybranej nocy, gdy nawet gwiazdy życzą szczęścia; tradycje związane z Bożym Narodzeniem - wieczerza połączona z łamaniem się opłatkiem
 - wzajemne poświęcanie się jednych dla drugich; nawet ostatnim kawałkiem chleba należy podzielić się z bliźnim; niepowtarzalne piękno polskich kolęd i pastorałek,
 - b) karnawał (zapusty) zabawy i imprezy, które mogą stworzyć klimat radości, śmiechu i beztroskiej zabawy,
 - c) "wiosna, wiosna na świecie" - zwyczaj topienia marzanny, budzenie się nowego życia (połączyć z dniem wagarowicza lub dniem samorządności),
 - d) obrzędy wielkanocne - dyngus, "wiosenne gody" (od robienia pisanek, kraszank, przez dyngus, do chodzenia z gaikiem),
 - e) Zaduszki - odrywamy się od zabieganej codzienności; listopadowa zaduma nad bardzo polskim dniem zadusznym,
 - f) tradycje andrzejkowe (Andrzejki, Katarzynki) - wskazać źródła tradycji ludowych, ich kontynuację,

Propozycja programu „EUROPA W SZKOLE”

"Europa w szkole" to program dla wszystkich uczniów naszej szkoły, bo każdy z nich może realizować wybraną przez siebie część zadań, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i możliwościami. Jednym z zakładanych w programie celów jest włączenie rodziców i do ścisłej współpracy w realizację planu dydaktyczno-wychowawczego. Celem edukacji europejskiej jest poszerzenie wiedzy uczniów o państwach naszego kontynentu w znacznie większym zakresie niż zakłada obowiązujący program nauczania, szczególnie w zakresie wkładu narodów w kulturę europejską oraz powiązań pomiędzy Polską a państwami europejskimi. Uczniowie poznając obyczaje oraz narodowe tradycje uczą się szacunku do ludzi innych narodów oraz rozwijają poczucie akceptacji i tolerancji dla różnorodności prezentowanej przez narody i grupy etniczne Europy. Głównym punktem programu dla klas VI jest:

Międzyklasowy konkurs wiedzy o krajach europejskich.

Regulamin konkursu:

1. W konkursie biorą udział te klasy, które zgłosiły pisemnie swój udział do SU do dnia 15.X.
2. Uczniowie klasy, w porozumieniu z wychowawcą, wybierają jedno europejskie państwo, o którym będą zbierali wiadomości z zakresu: polityki, geografii, ważniejszych wydarzeń historycznych, kultury, sztuki i nauki, tradycji a także codziennego życia.
3. Wszyscy uczniowie z klasy powinni mieć swój udział w przygotowaniu się do półfinału.
4. Każda klasa biorąca udział w konkursie, będzie mogła w wyznaczonym przez SU terminie (drogą losowania) zaprezentować wybrany kraj na wystawie w holu szkoły. Będzie to pierwsza punktowana konkurencja.
5. W półfinale konkursu, który odbędzie się pod koniec stycznia, wezmą udział pięcioposobowe reprezentacje klas.
6. Wylonione w półfinale zespoły, na trzy tygodnie przed finałem, zostaną poinformowane o zadaniach finałowych, aby mogły przygotować się do konkurencji praktycznych.
7. W finale poszczególne zadania konkursowe mogą wykonywać uczniowie wyznaczeni przez wychowawcę i samorząd klasowy - nie ma zatem ograniczonej liczebności zespołu finałowego.

Termin finału LUTY / MARZEC

- Konkurs przeprowadzony będzie w dużej sali, tak więc uczniowie i rodzice będą mogli obserwować jego przebieg.
- Jakość pytań będzie zróżnicowana: łatwiejsze w grupie klasach 5, trudniejsze w klasach 6.
- **Nagrodzone zostaną całe klasy - oddzielnie w grupach 5 i 6.**

- Skład Jury finału konkursu stanowić będą: 3 zaproszonych gości, 3 nauczycieli, 3 uczniów.

Uczniowie przygotowują się do konkursu od momentu zgłoszenia swojego w nim udziału. Pod kierunkiem wychowawcy na godzinach wychowawczych klasa ustala sposób oraz źródła zdobywania wiedzy o wybranym państwie. Na lekcjach przedmiotów pod kierunkiem nauczycieli:

- przyrody - ze środowiska geograficznego - przyrodniczego wybranego kraju

- j. polskiego - organizacje europejskie, najważniejsze fakty historyczne w dziejach narodu , wybitni pisarze, poeci wybranego kraju
- edukacja estetyczna - wybitni twórcy, wkład danego kraju w kulturę europejską
- wychowanie fizyczne - mistrzowie sportu, dyscypliny wiodące.

Również nauczyciele prowadzący koła przedmiotowe zobowiązani są do prowadzenia zajęć fakultatywnych zgodnie z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez uczniów. Nauczyciele w/w przedmiotów opracowują zakres wiedzy obowiązujący uczestników konkursu. Przygotowaniu do konkursu służą imprezy popołudniowe tzw. „Spotkania europejskie” - organizowane 1 -2 razy w miesiącu. Uczniowie spotykają się z gośćmi z innych krajów, odbywają się projekcje filmów oraz spotkania przy muzyce poważnej i rozrywkowej.